

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

2012-2016 Heusden

Gemeente Heusden

15 mei 2012

definitief

9V2356.N0

Boschveldweg 21
Postbus 525
5201 AM 's-Hertogenbosch
+31 (0)73 687 41 11 Telefoon
073-6874 776 Fax
info@den-bosch.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
2012-2016 Heusden
Verkorte documenttitel VGRP Heusden
Status Definitief
Datum 15 mei 2012
Projectnaam VGRP Heusden
Projectnummer 9V2356.N0
Opdrachtgever Gemeente Heusden
Referentie 9V2356.N0/R00004/THD/DenB

Auteur(s) Ir. T.H. Dijkstra, drs. A. Wielinga (Royal Haskoning)
Ing. W.A.A.M. Peters (gemeente Heusden)

**“De kwaliteit van de samenleving
weerspiegelt zich in de wijze waarop deze
omgaat met water”**

Mahatma Gandhi

SAMENVATTING

GRP 2004-2008

Het GRP 2004-2008 was wettelijk gezien gebaseerd op artikel 10.33 van de Wet Milieubeheer: *“Elke gemeente draagt zorg voor de doelmatige inzameling en het doelmatige transport van afvalwater dat vrijkomt bij de binnen haar grondgebied gelegen percelen.”*

Beleidsnota verlenging GRP 2009-2010

Voor de periode 2009-2010 is besloten het GRP 2004-2008 met twee jaar te verlengen. Het rioleringsbeleid voor deze periode, is beschreven in de Beleidsnota verlenging GRP 2009-2010.

Toetsingskader

In het GRP 2004-2008 is de kwaliteit van de rioleringszorg uitgewerkt via een toetsingskader waarbij de volgende 6 doelen leidend waren:

- 1) Doelmatig verzamelen van het binnen gemeentelijk grondgebied geproduceerd afvalwater;
- 2) Doelmatig verzamelen van hemelwater dat niet mag of kan worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding;
- 3) Doelmatig transport van het ingezamelde water naar een geschikt lozingspunt;
- 4) Het voorkomen van ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater;
- 5) Het voorkomen van overlast voor de omgeving;
- 6) Doelmatig beheer en goed gebruik van de riolering.

In de beleidsnota verlenging GRP 2009-2010 is het rioleringsbeleid over de periode 2004-2008 geëvalueerd.

Stand van zaken investeringsprogramma

In het GRP 2004-2008 is een totaal investeringsprogramma opgenomen van circa 19 miljoen euro. Een groot deel van deze investeringen is in de planperiode uitgevoerd. De personele bezetting was bij de voorbereiding van rioleringsprojecten in 2007 en 2008 niet optimaal. Door deze onderbezetting is in deze periode een achterstand opgelopen, vooral op de systeemgerichte maatregelen. Veel van deze maatregelen zijn inmiddels uitgevoerd of in voorbereiding; de rest wordt in de voorliggende planperiode uitgevoerd.

Omslag in denken en beleid rond water

Samen met de waterpartners van de gemeente Heusden is in 2008 het Waterplan op- en vastgesteld. De aanleiding hiervoor was een omslag in het denken en beleid rond water gedurende de afgelopen jaren: *“In plaats van voort te borduren op het vertrouwde denken in waterbeheersing door technische ingrepen, kwam de nadruk te liggen op het aansluiten op de natuurlijke potenties van het landschap en het watersysteem (duurzaamheidsprincipe).”*

**Afval-,
hemel- en
grondwater
zorgplicht**

Vanuit de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken (in werking sinds 1 januari 2008 en deels geïntegreerd in de Waterwet) heeft de gemeente de verplichting het (water)beleid in het kader van de afval-, hemel- en grondwaterzorgplicht in een verbreed gemeentelijk rioleringsplan (VGRP) te onderbouwen en vervolgens uit te voeren.

Er zijn belangrijke verschillen met de oude wetgeving. De nieuwe wetgeving:

- gaat uit van het principe dat de perceelseigenaar zoveel mogelijk zelf het hemel- en grondwater verwerkt bij de bron;
- geeft de gemeente de verantwoordelijkheid om te bepalen wanneer dit redelijkerwijs van de perceelseigenaar gevraagd mag worden;
- gaat er vanuit dat hemelwater in de meeste gevallen schoon genoeg is om zonder behandeling in het milieu terug te vloeien;
- maakt het de gemeente mogelijk om *per verordening* regels te stellen aan de aanbidding van hemelwater door perceelseigenaren;
- geeft de gemeente een expliciete zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemel- en grondwater in het openbare gemeentelijke gebied dat perceelseigenaren redelijkerwijs niet zelf kunnen verwerken.

De hemel- en grondwater zorgplichten hebben het karakter van een inspanningsplicht. Deze zorgplichten werken niet met terugwerkende kracht en leiden niet tot aansprakelijkheid voor schadesituaties uit het verleden.

Loketfunctie

De wetgever legt in voornoemde wetten vast dat de gemeente een verplichting heeft een loketfunctie beschikbaar te stellen voor haar burgers en bedrijven. Deze loketfunctie houdt in dat de gemeente aanspreekpunt is voor alle watergerelateerde vragen, meldingen en klachten van onze burgers en bedrijven.

**Visie,
beleidsuit-
gangspunten
en strategie**

Hoofdstuk 3 beschrijft de visie, beleidsuitgangspunten en strategie voor alle drie de zorgplichten. De onderbouwing hiervoor is terug te lezen in de rapportages van de onderzoeksprojecten welke als bijlage bij dit VGRP zijn opgenomen. Deze onderzoeksprojecten waren reeds in het uitvoeringsprogramma van ons Waterplan opgenomen.

**Afvalwater-
visie, -beleid,
-strategie**

De belangrijkste punten uit de visie, het beleid en de strategie op het gebied van afvalwater zijn:

- De overstorten leveren een acceptabele impact op het ontvangende oppervlaktewater. Ongezuiverde lozingen komen niet voor. Daar waar wij vanuit gemengde stelsels moeten overstorten, moet dit onbelemmerd kunnen om (vuil) water op straat te voorkomen;
- Er komen geen foutieve aansluitingen voor. Het streven is dat al het afvalwater naar de Riool Water Zuiverings Installatie (RWZI) gaat;
- De afvalwaterstroom naar de RWZI houden wordt zo constant mogelijk gehouden door een zoveel mogelijk ontvlochten

- gemengde riolering (gescheiden stelsels). De afvalwaterstroom naar de zuivering wordt zo efficiënt mogelijk overgedragen;
- Overlast vanuit het afvalwaterstelsel (stank, overstroming) mag niet voorkomen;
 - Het rioleringssysteem is intact, functioneel en zowel kwalitatief als kwantitatief in beeld.
 - Het beleid is om goede buizen zo lang mogelijk te gebruiken. Voordat tot vervanging wordt overgegaan wordt herstel overwogen.

De belangrijkste punten uit de visie, het beleid en de strategie op het gebied van hemelwater zijn:

- In het hemelwaterbeleid staan 4 pijlers centraal:
 - Aanpak bij de bron; voorkomen van verontreiniging van hemelwater.
 - Hemelwater vasthouden/infiltreren en bergen (en dan pas afvoeren).
 - Hemelwater gescheiden van afvalwater afvoeren.
 - Integrale afweging op lokaal niveau.
- Het betreft het verwerken van hemelwater afkomstig van verhard oppervlak van particulieren of bedrijven (indien deze het eigen hemelwater redelijkerwijs niet zelf kunnen verwerken) en openbaar terrein. Dus het transporteren, bergen, infiltreren en afvoeren naar oppervlaktewater. Onder redelijkerwijs wordt verstaan: uitsluitend op basis van technische en milieukundige argumenten.
- Er wordt onderscheid gemaakt tussen hinder en overlast bij neerslagsituaties:
 - Bij hemelwater hinder treedt geen schade op. Bekende gevallen van hemelwater hinder worden aangepakt tijdens toekomstige herinrichting en renovatie in het bebouwde gebied. Er zijn voor hemelwater hinder dus geen nieuwe maatregelen geformuleerd (= niet doelmatig).
 - Bij hemelwater overlast is er sprake van aantoonbare schade. De optredende effecten (kunnen zowel binnen- als buitenshuis voorkomen en) hebben blijvende schade aan beplanting en / of goederen (gebouwen, vloeren, huisraad etc.) tot gevolg of wetenschappelijk aantoonbaar negatieve effecten op de gezondheid. Indien uit onderzoek blijkt dat de hemelwater overlast toe te schrijven is aan de zorgplicht hemelwaterwater (zie definitie), worden nieuwe maatregelen geformuleerd om deze hemelwater overlast op te lossen (= wel doelmatig). Het streven is om de bekende gevallen van hemelwater overlast voor 2016 aan te pakken.
- De mogelijkheid bestaat om gebruik maken van verordeningen (gemeentebreed) en maatwerkvoorschriften (specifiek per situatie) om de omgang met hemelwater voor te schrijven. Het doel is om bewustwording van de eigen verantwoordelijkheid en het eigen handelen en het effect ervan op waterkwaliteit, en –kwantiteit te creëren onder onze inwoners en bedrijven. Omdat het hier in totaal over grote oppervlakken gaat, zijn

**Grondwater-
visie, -beleid,
-strategie**

grote hoeveelheden water in het spel. Hierdoor zijn de effecten op het rioolstelsel significant. Hierom, en om redenen dat er binnen de openbare ruimte niet genoeg ruimte is om alle waterhoeveelheden te kunnen verwerken, dient de omgang met hemelwater juridisch te worden afgedwongen. Beleid is om dit pas te doen bij nieuwbouw, verbouw of reconstructie en/of bij situaties waar een knelpunt aanwezig is ten aanzien van hemelwater overlast. Ook daar waar een straat gereconstrueerd wordt, moeten de aanliggende percelen afkoppelen.

De belangrijkste punten uit de visie, het beleid en de strategie op het gebied van grondwater zijn:

- Het betreft grondwater in het bebouwde gebied.
- Het betreft grondwater in openbare ruimte (particulier is verantwoordelijk voor eigen terrein).
- Het betreft géén:
 - a. Effecten door te hoge (of te lage) oppervlaktewaterstanden. Een voldoende drooglegging via oppervlaktewaterbeheer is in eerste plaats een taak en verantwoordelijkheid van het waterschap. Ook de interferentie van hoge rivierwaterstanden (Maas) op grondwaterpeilen valt buiten de scope.
 - b. Hemelwater, schijngrondwaterspiegels < 0,7 meter onder maaiveld.

In navolging op de benadering van hemelwaterhinder en –overlast, hanteert de gemeente voor grondwater eenzelfde typering in problematiek. Er bestaat een wezenlijk verschil tussen ‘hinder’ en ‘overlast’

Op basis van onderzoek en metingen uit het beschikbare grondwatermeetnet is geen opgave voor grondwater aanwezig. Vooral nog wordt daarom geen budget op genomen voor uitvoeringsmaatregelen. Wel wordt budget opgenomen voor onderzoek bij meldingen van overlast. Het grondwatermeetnet wordt met ruimtelijke ontwikkelingen uitgebreid en zal voorzien worden van een digitale meetregistratie.

**Opgaven en
maatregelen**

Uit de visie, beleidsuitgangspunten en strategie volgt per zorgplicht een opgave en bijbehorende maatregelen. Hoofdstuk 4 geeft dit op overzichtelijke wijze weer. In grote lijnen zijn de maatregelen als volgt te categoriseren:

- Afvalwatermaatregelen; uitgesplitst in afvalwatermaatregelen en systeemgerichte maatregelen.
- Hemelwatermaatregelen.
- Grondwatermaatregelen.

**Personele
middelen**

Voorheen hadden we ca. 2,5 fte (zie beleidsnota verlenging GRP 2009-2010) nodig om het gestelde beleid uit te kunnen voeren. Wanneer de werkzaamheden voor een groot deel uitbesteed blijven, is er bij de uitbreiding in het takenpakket volgens de kengetallen van

**Financiële
middelen**

stichting Rioned ca. 3,9 fte nodig. Gelet op de meest recente ontwikkelingen in het kader van samenwerking in de waterketen (afvalwaterakkoord tussen VNG, IPO, UvW en drinkwaterbedrijven) wordt voorgesteld de ambtelijke capaciteit te laten zoals deze nu is en zullen we jaarlijks bekijken of de uitbreiding op basis van de kengetallen alsnog noodzakelijk is.

Om de kosten, gemeoid met het uitvoeren van het beleid, te kunnen dekken wordt een rioolheffing geïnd. Deze rioolheffing mag maximaal kostendekkend zijn. Dit betekent dat de inkomsten (over de lange termijn) niet hoger mogen zijn dan de uitgaven. Voorgesteld wordt om de tarieven van de rioolheffing voor de planperiode (voor een gemiddeld huishouden) als volgt te laten verlopen (jaarlijks nog te corrigeren met het inflatiecijfer):

Jaar	Tarief	% verandering
2011	€ 127,32	0,0 % alleen geïndexeerd
2012	€ 130,20	0,0 %
2013	€ 130,20	0,0 %
2014	€ 130,20	5,5 %
2015	€ 137,36	5,6 %
2016	€ 145,05	

**Inning
Verbrede
Rioolheffing**

De rioolheffing kan op verschillende wijzen geïnd worden. In dit hoofdstuk worden de achtergronden en mogelijkheden geschetst van de heffing. Voorgesteld wordt om 1 heffing te hanteren waarbij de huidige heffing van de gebruiker gecontinueerd wordt. Het gebruikersdeel is gebaseerd op de verbruikte hoeveelheid drinkwater, dit is de huidig gehanteerde systematiek.

INHOUDSOPGAVE

	Blz.	
1	INLEIDING	1
2	HET VERTREKPUNT	3
	2.1 Inleiding	3
	2.2 Evaluatie GRP 2004-2008	3
	2.3 Samenhang Waterplan	6
	2.4 Belangrijkste wetswijzigingen	7
3	VISIE, BELEIDUITGANGSPUNTEN EN STRATEGIE	10
	3.1 Inleiding	10
	3.2 Samenvatting onderzoekprojecten uit Waterplan	10
	3.3 Zorgplicht afvalwater	16
	3.3.1 Visie	16
	3.3.2 Beleidsuitgangspunten	17
	3.3.3 Strategie	19
	3.4 Zorgplicht hemelwater	19
	3.4.1 Visie	19
	3.4.2 Beleidsuitgangspunten	20
	3.4.3 Strategie	24
	3.5 Zorgplicht grondwater	26
	3.5.1 Visie	26
	3.5.2 Beleidsuitgangspunten	27
	3.5.3 Strategie	29
4	OPGAVEN EN MAATREGELEN	31
	4.1 Inleiding	31
	4.2 Zorgplicht afvalwater	31
	4.2.1 Opgaven	31
	4.2.2 Maatregelen	33
	4.2.3 Systeemgerichte maatregelen	37
	4.3 Zorgplicht hemelwater	43
	4.3.1 Opgaven	43
	4.3.2 Maatregelen	47
	4.4 Zorgplicht grondwater	51
	4.4.1 Opgaven	51
	4.4.2 Maatregelen	53
5	PERSONELE EN FINANCIËLE MIDDELEN	55
	5.1 Inleiding	55
	5.2 Personele middelen	55
	5.3 Financiële middelen	56
6	INNING VERBREDE RIOOLHEFFING	63
	6.1 Inleiding	63
	6.2 Kosten en heffingen	64
	6.3 Welke heffing kiest Heusden?	66

Bijlagen*:

Bijlage	1	Afkortingen en begrippen H:\Publicaties\VGRP\h.OORWP01-VGRP bijlage 1 Afkortingen en begrippen-O-14022012.doc
Bijlage	2	Beleidsnota verlenging GRP 2009-2010 H:\Publicaties\VGRP\i.OORWP01-VGRP bijlage 2 Beleidsnota verlenging GRP Heusden-O-14022012.doc
Bijlage	3	Stand van zaken systeemgerichte maatregelen H:\Publicaties\VGRP\j.OORWP01-VGRP bijlage 3 Stand van zaken systeemgerichte maatregelen-O-14022012.doc
Bijlage	4	Nationale-, regionale- en lokale wet- en regelgeving H:\Publicaties\VGRP\k.OORWP01-VGRP bijlage 4 Samenvatting wetten en beleid-O-14022012.doc
Bijlage	5	Overzichtstekening aanwezige voorzieningen H:\Publicaties\VGRP\l.OORWP01-VGRP bijlage 5 Rioleringskaart Heusden-O-14022012.pdf
Bijlage	6	Stedelijke wateropgave oppervlaktewater en riolering H:\Publicaties\VGRP\m.OORWP01-VGRP bijlage 6 Stedelijke wateropgave oppervlaktewater en riolering gemeente Heusden-O-14022012.pdf
Bijlage	7	Oplegnotitie bij rapportage Stedelijke wateropgave oppervlaktewater en riolering H:\Publicaties\VGRP\n.OORWP01-VGRP bijlage 7 Oplegnotitie bij rapport SWO Heusden-O-14022012.PDF
Bijlage	8	Stedelijke wateropgave grondwater H:\Publicaties\VGRP\o.OORWP01-VGRP bijlage 8 Stedelijke grondwateropgave-O-14022012.pdf
Bijlage	9	Water op straat Drunen, Nieuwkuijk en Vlijmen H:\Publicaties\VGRP\p.OORWP01-VGRP bijlage 9 Water op straat Drunen - Nieuwkuijk - Vlijmen-O-14022012.pdf
Bijlage	10	Hoge grondwaterstanden in de kernen Oudheusden en Vlijmen H:\Publicaties\VGRP\q.OORWP01-VGRP bijlage 10 Hoge Grondwaterstanden Oudheusden en Vlijmen-O-14022012.pdf
Bijlage	11	Risicokaart Stedelijk Water H:\Publicaties\VGRP\r.OORWP01-VGRP bijlage 11 Risicokaart Stedelijk Water-O-14022012.pdf
Bijlage	12	Meetplan grondwatermeetnet H:\Publicaties\VGRP\s.OORWP01-VGRP bijlage 12 Meetplan grondwatermeetnet Heusden-O-14022012.pdf
Bijlage	13	Basisrapportage grondwatermeetnet H:\Publicaties\VGRP\t.OORWP01-VGRP bijlage 13 Basisrapportage grondwatermeetnet-O-14022012.pdf
Bijlage	14	Puttenboek grondwatermeetnet H:\Publicaties\VGRP\u.OORWP01-VGRP bijlage 14 puttenboek grondwatermeetnet-O-14022012.pdf
Bijlage	15	Standaard waterparagraaf H:\Publicaties\VGRP\v.OORWP01-VGRP bijlage 15 Standaard waterparagraaf-O-14022012.pdf
Bijlage	16	Tabel waarschuwing- en ingrijpmaatstaf H:\Publicaties\VGRP\w.OORWP01-VGRP bijlage 16 Tabel waarschuwing en ingrijpmaatstaf-O-14022012.doc
Bijlage	17	DoFeMaMe H:\Publicaties\VGRP\x.OORWP01-VGRP bijlage 17 DoFeMaMe tabel Heusden-O-14022012.doc
Bijlage	18	BRP Vlijmen H:\Publicaties\VGRP\y.OORWP01-VGRP bijlage 18 BRP Vlijmen-O-20122011.PDF
Bijlage	19	Onderzoek drukriolering H:\Publicaties\VGRP\z.OORWP01-VGRP bijlage 19 Onderzoek drukriolering Heusden-O-14022012.pdf
Bijlage	20	Onderzoek luchtinjectie H:\Publicaties\VGRP\za.OORWP01-VGRP bijlage 20 Rapportage Luchtinjectie Heusden-O-14022012.pdf

* In dit VGRP hebben we ervoor gekozen om de hoofdzaken (beleid, visie, strategie, maatregelen en financiering) te beschrijven. Water- en rioleringbeheer behelst veel meer dan dat. We hebben ervoor gekozen om de samenvattingen van de belangrijkste onderzoeken in dit rapport op te nemen en de overige zaken in de bijlagen te plaatsen. Het grote aantal bijlagen vloeit voort uit de hoeveelheid werk en (voor)onderzoek dat verricht is in het kader van dit rapport.

- Bijlage 21** Waterstructuurplan Vlijmen Noord <H:\Publicaties\VGRP\zb.OORWP01-VGRP bijlage 21 Waterstructuurplan Vlijmen-noord-O-14022012.pdf.pdf>
- Bijlage 22** Hemelwatersysteem Oudheusden <H:\Publicaties\VGRP\zc.OORWP01-VGRP bijlage 22 hemelwatersysteem Oudheusden-O-14022012.pdf>
- Bijlage 23** Personele analyse <H:\Publicaties\VGRP\zd.OORWP01-VGRP bijlage 23 personele analyse totaal-O-14022012.pdf>
- Bijlage 24** Waterplan Heusden <H:\Publicaties\VGRP\ze.OORWP01-VGRP bijlage 24 Waterplan Heusden Hoofdrapport-O-14022012.pdf>
- Bijlage 25** Kaart zoekgebieden waterberging <H:\Publicaties\VGRP\zf.OORWP01-VGRP bijlage 25 Kaart zoekgebieden waterberging-O-14022012.pdf>
- Bijlage 26** Kaart Stedelijke Wateropgave oppervlaktewater-riolering <H:\Publicaties\VGRP\zg.OORWP01-VGRP bijlage 26 Kaart Stedelijke Wateropgave Oppervlaktewater en riolering-O-14022012.pdf>
- Bijlage 27** Kostendekkingsplan <H:\Publicaties\VGRP\zh.OORWP01-VGRP bijlage 27 Kostendekkingsplan VGRP 30% 60 jaar-O-14022012.pdf>

1 INLEIDING

GRP 2004-2008

In 2003-2004 is het GRP 2004-2008 opgesteld. Hierin is het beleid verwoord voor de gemeentelijke zorgplicht voor de doelmatige inzameling en transport van afvalwater. Het GRP 2004-2008 was wettelijk gezien gebaseerd op artikel 10.33 van de Wet Milieubeheer:

“Elke gemeente draagt zorg voor de doelmatige inzameling en het doelmatige transport van afvalwater dat vrijkomt bij de binnen haar grondgebied gelegen percelen.”

Beleidsnota verlenging GRP 2009-2010

Voor de periode 2009-2010 is besloten het GRP 2004-2008 met twee jaar te verlengen. Het rioleringsbeleid over deze periode, is in de Beleidsnota verlenging GRP 2009-2010 beschreven. Hiermee wordt voldaan aan de wettelijke verplichting om over een GRP te beschikken. Daarnaast wordt in deze nota verantwoording afgelegd over het rioleringsbeleid over de periode 2004-2008.

Waterplan

In 2007-2008 hebben we het Waterplan opgesteld en daarmee invulling gegeven aan Waterbeheer 21e eeuw en de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

Zorgplichten

Tijdens de vaststelling van het waterplan in 2008 was reeds bekend dat met het in werking treden van de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken een aantal nieuwe zorgplichten expliciet op de gemeente afkomen:

- (stedelijk) Afvalwater (bestaand);
- Hemelwater (nieuw);
- Grondwater (nieuw).

Onderzoeksprojecten uitvoeringsprogramma Waterplan Heusden

De verbreding van de zorgplichten komt in de Beleidsnota verlenging GRP 2009-2010 niet aan de orde, omdat daarvoor een aantal bouwstenen ontbraken. Deze bouwstenen zijn in het uitvoeringsprogramma van het Waterplan ondergebracht in een aantal onderzoeksprojecten:

1. Stedelijke wateropgave oppervlaktewater en riolering.
2. Stedelijke wateropgave grondwater.
3. Stedelijk water risicokaart.
4. Water op straat in Drunen en Vlijmen.
5. Hoge grondwaterstanden in de kernen Oudheusden en Vlijmen.
6. Monitoringsprogramma grondwaterstanden.
7. Roeivijver Drunen.
8. Opstellen standaard waterparagraaf.
9. Onderzoek naar verplichting tot baggeren havens Heusden.
10. Baggerplan.
11. Oude Maasje.
12. Overdracht waterkeringen Heusden.
13. Natuurtechnische inrichting Heidijk.
14. De Demer

Naast deze projecten uit het waterplan is een Hemelwatersysteem ontworpen voor Oudheusden. Ook is voor het gebied van Geerpark, de Grassen en Vlijmen Noord een integraal watersysteemontwerp

**Totstand-
koming van
dit VGRP**

gemaakt. De maatregelen en kosten voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken zijn ondergebracht in dit plan.

Dit VGRP is in nauw overleg met het waterschap Aa en Maas en de provincie Noord-Brabant tot stand gekomen. Naast klankbordgroep tijdens het opstellen van dit VGRP fungeerden beide partijen namelijk ook als projectgroep lid bij de voorafgaande onderzoekprojecten. Waterschappen De Dommel en Aa en Maas hebben een gezamenlijke zienswijze gegeven op het ontwerp-VGRP. Ook de provincie Noord Brabant heeft een zienswijze gegeven. Deze zienswijzen zijn verwerkt conform zoals weergegeven in de Nota van inspraak en reactie.

**Communica-
tie en samen-
werking**

De wijze waarop de gemeente wil communiceren naar, en samenwerken met, zowel onze burgers, bedrijven als waterpartners is uitvoerig beschreven in het Waterplan. Deze strategie wordt met dit VGRP voortgezet.

Leeswijzer

In dit VGRP leest u hoe de resultaten van de hierboven genoemde (onderzoeks)projecten en de conclusies uit de evaluatie van het gevoerde beleid in de periode 2004-2008 worden:

- uitgewerkt in een visie, beleidsuitgangspunten en strategie voor de komende planperiode (hoofdstuk 3);
- vertaald naar opgaven en bijbehorende noodzakelijke maatregelen (hoofdstuk 4);
- uitgewerkt naar personele middelen en een sluitende kostendekking (hoofdstuk 5).

Hoofdstuk 2 geeft eerst een korte uitwerking van het vertrekpunt voor dit VGRP. Alle onderliggende rapportages (o.a. Beleidsnota verlenging GRP 2009-2010 en de rapportages onderzoekprojecten Waterplan) zijn integraal als bijlage in dit VGRP 2012-2016 opgenomen.

2 HET VERTREKPUNT

2.1 Inleiding

Niet van 0 af aan beginnen!

Er is natuurlijk 'niet van 0 af aan' begonnen bij het schrijven van dit VGRP. Al jaren heeft het beheer van het watersysteem en de waterketen binnen de gemeente veel aandacht. Dit hoofdstuk geeft in het kort een overzicht van 'het vertrekpunt' voor het uitwerken van de visie, beleidsuitgangspunten en strategie in hoofdstuk 3. Naast de evaluatie van het GRP 2004-2008 en de samenhang met het Waterplan vormen vooral de recente wetswijzigingen een relevant onderdeel van 'het vertrekpunt'.

2.2 Evaluatie GRP 2004-2008

Leidraad Riolering module A1100

Volgens de Leidraad Riolering module A1100 (RIONED) hebben is in het GRP 2004-2008 de kwaliteit van de rioleringszorg uitgewerkt via een toetsingskader waarbij de volgende 6 doelen leidend waren:

- 1) Doelmatig inzamelen van het binnen gemeentelijk grondgebied geproduceerd afvalwater;
- 2) Doelmatig inzamelen van hemelwater dat niet mag of kan worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding;
- 3) Doelmatig transport van het ingezamelde water naar een geschikt lozingspunt;
- 4) Het voorkomen van ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater;
- 5) Het voorkomen van overlast voor de omgeving;
- 6) Doelmatig beheer en goed gebruik van de riolering.

Deze doelen zijn via functionele eisen, maatstaven en meetmethoden verder uitgewerkt tot een toetsingskader. In de beleidsnota verlenging GRP 2009-2010 (bijlage 2) is het rioleringsbeleid geëvalueerd. De hoofdlijnen hiervan en de stand van zaken van de in de verlenging genoemde actiepunten zijn hieronder kort samengevat.

Doelmatig inzamelen afvalwater

1a) Alle percelen op het gemeentelijke gebied waar afvalwater vrijkomt, moeten van een rioolaansluiting zijn voorzien, uitgezonderd situaties waar lokale benadering doelmatiger is.

2004 Nog 127 panden niet aangesloten op de riolering; 5 binnen de bebouwde kom en 122 buiten de bebouwde kom. Voornemen was deze lozingen vóór 1 januari 2005 te saneren.

2009 Nog 27 niet aangesloten op de riolering.

2010 In 2010 is gestart met handhaving op niet-aangesloten panden op basis van het verlengde GRP 2009-2010. Er blijken nog gemeentelijke maatregelen nodig om de aansluitingen mogelijk te kunnen maken; deze kosten zijn in dit VGRP opgenomen.

Doelmatig inzamelen van hemelwater

2a) Het hemelwater waarvan we ons willen ontdoen, moet via een bovengronds en/of ondergronds stelsel van goten, greppels en / of leidingen worden ingezameld en worden geloosd in het lokale watersysteem (grond- of oppervlaktewater).

2004 Ingevuld door bij nieuwe in- en uitbreidingen te eisen dat hemelwater en afvalwater zoveel mogelijk worden ontvlochten. Rioolvervangingsprojecten zijn aangegrepen om hemelwater te scheiden van afvalwater. Klimaatontwikkelingen en het waterkwaliteitsspoor (WKS) zijn via uitvoeringsprojecten in het waterplan benoemd.

2009 Werkwijze in het GRP is gevolgd, waarbij werk met werk maken zoveel mogelijk is toegepast (o.a. ook verhard oppervlak afkoppelen; in 2009 is ca. 6,7 hectare afgekoppeld).

2010 Afkoppelkanskaart is in het kader van het Waterplan opgesteld. Gemeente en waterschap zullen in de planperiode verder inzicht ontwikkelen in klimaatveranderingen en uitvoering van het waterkwaliteitsspoor.

2b) De instroming in riolen en kolken dient ongehinderd plaats te vinden.

2004 Via regulier dagelijks beheer (kolkenzuigen).

2009 Uitgevoerd zoals opgenomen in GRP.

2010 Voortgezet zoals opgenomen in GRP.

Doelmatig transport van het ingezamelde water

3a)	De afvoercapaciteit moet op alle plaatsen voldoende zijn om bij droogweer het aanbod van afvalwater te verwerken.
2004	Uit dagelijks beheer komen geen knelpunten naar voren.
2009	Uitgevoerd zoals opgenomen in GRP.
2010	Voortgezet zoals opgenomen in GRP.
3b)	De afvoercapaciteit van de riolering moet voldoende zijn om het aanbod van afvalwater bij hevige neerslag te kunnen verwerken, uitgezonderd in bijzondere omstandigheden.
2004	In onderzoeksstrategie GRP. In 2008 is gestart met controleberekeningen (BRP Vlijmen en ontwerp-berekeningen voor de rioelstelsels van Haarsteeg en de Burgemeesterswijk) om de afvoercapaciteit van het rioelstelsel te toetsen.
2009	Deze berekeningen worden vastgelegd in het BRP Vlijmen (gereed in 2009 / 2010).
2010	Resultaten/maatregelen BRP Vlijmen opnemen in VGRP.
3c)	Het afvalwater dient zonder overmatige aanrotting de zuiveringsinrichting te bereiken.
2004	Uit het reguliere dagelijks beheer komen weinig problemen naar voren. Het is bekend dat op enkele invoerputten stankoverlast door H2S-vorming en aantasting van de vrijvervalriolering plaatsvindt.
2009	Uitgevoerd zoals opgenomen in GRP.
2010	Voortgezet als in GRP opgenomen.
3d)	De afstroming dient gewaarborgd te zijn.
2004	Uit het reguliere dagelijks beheer komen geen problemen naar voren. Het beheer van interne overstorten en wervelventielen verdient nadere aandacht omdat deze locaties gevoelig zijn voor verstopping.
2009	Uitgevoerd zoals opgenomen in GRP.
2010	Voortgezet als opgenomen in GRP.
3e)	De objecten van de riolering, die niet ook de functie van regulering van het grondwaterpeil hebben, dienen in hoge mate waterdicht te zijn, zodanig dat de hoeveelheid intredend grondwater (lekwater) beperkt blijft.
2004	Uitgewerkt op basis van rioelinspecties (in het rioelbeheerplan 2007-2012).
2009	In uitvoering.
2010	Als uitwerking van het VGRP wordt een rioelbeheerplan 2012-2017 opgesteld dat een vervangings- renovatie- en reparatieplan bevat. Voor het opstellen van dit plan worden middelen gereserveerd in het VGRP.
4a)	De vervuilinggraad van de riolering dient acceptabel te zijn.
2004	Uit het reguliere dagelijks beheer blijkt dat er geen problemen zijn. Alle riolen zijn opgenomen in het rioelbeheerplan 2007-2012. Reiniging en inspectie wordt niet planmatig uitgevoerd.
2009	Uitgevoerd zoals opgenomen in GRP.
2010	In het kader van het VGRP wordt een reinigings- en inspectieplan opgesteld om effectiever te kunnen inspecteren. Middelen worden gereserveerd in het VGRP.
4b)	De vuiluitwerp voor overstortingen op oppervlaktewater en in de bodem dient beperkt te zijn.
2004	Uitgewerkt in het GRP via een overzicht van systeemgerichte maatregelen waarmee de gemeente aan haar wettelijke verplichting zou voldoen (zie bijlage 9 GRP 2004-2008).
2009	Stand van zaken opgenomen in Bijlage 3.
2010	Stand van zaken opgenomen in Bijlage 3.
4c)	De vuiluitwerp door regenwaterlozingen op oppervlaktewater dient beperkt te zijn.
2004	Geen beleid geformuleerd in het GRP.
2009	Het beleid hiervoor is vormgegeven in het Waterplan. In het VGRP dient aandacht te worden besteed aan het verder uitwerken van dit beleid voor lozingen van regenwater op oppervlaktewater, de Optimalisatie Afvalwater Systeem studie (OAS) en de stroomgebiedbeheersplannen vanuit de KRW vormen daarbij onder andere de uitgangspunten.
2010	Inzichten Water Kwaliteitsspoor (WKS) en klimaatontwikkelingen zijn nog niet uitgewerkt. voorzien in de komende jaren. Voor de uitvoering van het Waterkwaliteitsspoor is in het Waterplan geen beleid opgenomen. Dit vindt plaats in het VGRP, waarbij de OAS en het daaruit voortvloeiende afvalwaterakkoord leidend zijn.
4d)	De objecten dienen in hoge mate waterdicht te zijn, zodanig dat de hoeveelheid uitredend rioelwater beperkt blijft.
2004	Zie functionele eis 3e.
2009	Zie functionele eis 3e.
2010	Zie functionele eis 3e.
5a)	De bedrijfszekerheid van gemalen en andere objecten dient in voldoende mate gewaarborgd te zijn.
2004	Uitgewerkt in de onderhouds- en onderzoeksstrategie van het GRP. Uit het reguliere dagelijks beheer komen weinig problemen naar voren. Wel is het wenselijk het beheer van gemalen in een hoofd- en drukrioolgemalenplan vorm te geven.
2009	Het beheer van gemalen vormgeven in een hoofd- en drukrioolgemalenplan.
2010	Voor het hoofdrioolgemalenplan en het drukrioolgemalenplan zijn Plannen van Aanpak opgesteld. Het beheersplan hoofdrioolgemalen en drukrioolgemalen zal in 2010 zijn afgerond. Uitvoering van het plan in de jaren erna.
5b)	De waterdichtheid en stabiliteit van de riolen moet zodanig zijn dat calamiteiten (instortingen) zich niet voordoen.
2004	Zie functionele eis 3e.
2009	Zie functionele eis 3e.
2010	Zie functionele eis 3e.
5c)	De riolering dient zodanig te worden ont- en belucht dat overlast door stank wordt voorkomen.
2004	Uit het reguliere dagelijks beheer komen weinig problemen naar voren.
2009	Bij de invoerpunten van drukrioolsystemen op vrijvervalrioolstelsels zijn H2S metingen uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat op een aantal invoerpunten (onder andere Wolfshoek) als gevolg van H2S-vorming in drukrioolstelsels, H2S vrijkomt waardoor stank kan optreden. Naast stank kunnen vrijvervalriolen worden aangetast.

Voorkomen van ongewenste emissies

Voorkomen van overlast

**Doelmatig
beheer en
goed gebruik
van de
riolering**

2010	Een pilot om H2S vorming in drukrioolsystemen tegen te gaan is uitgevoerd. Uit deze pilot is gebleken dat dit een effectieve maatregel is. Op een aantal locaties zijn maatregelen nodig. Dit is meegenomen in het VGRP.
5d)	Overlast tijdens werkzaamheden dient beperkt te zijn.
2004	Bij de uitvoering van rioleringswerken is er geen ernstige overlast geweest.
2009	Uitgevoerd zoals opgenomen in GRP.
2010	Voortgezet zoals opgenomen in GRP.
6a)	Het rioleringsbeheer dient zo goed mogelijk te worden afgestemd met andere gemeentelijke taken.
2004	De rioleringswerkzaamheden worden elk jaar in het Integraal Uitvoerings Programma afgestemd op werkzaamheden die voor andere beheerdisciplines zijn voorzien.
2009	Uitgevoerd zoals opgenomen in GRP.
2010	Voortgezet zoals opgenomen in GRP.
6b)	De gebruikers van de riolering dienen bekend te zijn en ongewenste lozingen dienen te worden voorkomen.
2004	De gebruikers van de riolering zijn bekend.
2009	Onderzoek naar ongewenste lozingen is nog noodzakelijk.
2010	De glastuinbouwlozingen en bedrijfsmatige lozingen dienen nog nader te worden verkend (handhaving). Gemeente en waterschap treden in deze situaties gezamenlijk op door brieven te sturen. Wanneer er geen reactie komt treedt handhaving versneld in werking. Deze actie is medio 2010 uitgevoerd. Er zijn nog discrepanties tussen de uitkomsten van de enquête en de telemetrie. Daarnaast is nog onderzoek nodig naar de capaciteit van de drukriolering. Dit wordt meegenomen in het VGRP.
6c)	Er dient inzicht te bestaan in de toestand en het functioneren van de riolering. Directe beschikbaarheid en toegankelijkheid van alle rioleringsgegevens.
2004	Ingebed via inspectieprogramma en operationeel rioolbeheersysteem.
2009	Uitgevoerd zoals opgenomen in GRP.
2010	In de komende planperiode verdient het systematisch bijwerken van revisiegegevens van rioleringsprojecten nadere aandacht. Het verwerken van inspectiegegevens loopt momenteel achter.
6d)	Er dient in nieuwbouw zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van duurzame en milieuvriendelijke materialen.
2004	Via bouw- en aansluitverordeningen ingebed.
2009	Uitgevoerd zoals opgenomen in GRP.
2010	Voortgezet zoals opgenomen in GRP.
6e)	Er dient een klantgerichte benadering te worden nagestreefd.
2004	Via vlotte afhandeling van klachten en meldingen en een 24 uur storingsdienst ingebed.
2009	Uitgevoerd zoals opgenomen in GRP.
2010	Voortgezet zoals opgenomen in GRP. In het VGRP wordt een waterloketfunctie uitgewerkt (verplichting uit Waterwet).

**Aanwezige
voor-
zieningen**

In de bijlage 5 hebben is een tekening opgenomen met alle, op dit moment, aanwezige voorzieningen voor de rioleringszorg binnen de gemeente. Een gedetailleerde kaart wordt verder uitgewerkt in de planperiode.

**Beleids-,
beheer- en
buitendienst-
medewerker
+ project-
leiders**

De uitvoering van het in het GRP 2004-2008 geformuleerde beleid hebben is vormgegeven met een beleidsmedewerker die de visie en grote lijn bewaakt en implementeert in strategisch beleid, projecten en de gemeentelijke begroting. De vertaling naar dagelijks beheer doet een beheermedewerker. Medewerkers van de buitendienst voeren het correctief onderhoud uit. Projectleiders en opzichters van de gemeente voeren rioolreconstructies en –vervangingen uit en dragen zorg voor de verwerking van revisiegegevens.

**Beheer-
systeem en
Integraal
Uitvoerings
Programma**

De gemeente brengt rioolreconstructies en –vervangingen in beeld met behulp van een beheersysteem. Vanuit het beheersysteem komen deze werkzaamheden in het Integraal Uitvoerings Programma terecht. De gemeente bewerkstelligt een integrale uitvoering met andere disciplines op deze manier (functionele eis 6a).

**Bezetting /
FTE**

De benodigde ambtelijke capaciteit (volgens zowel de Leidraad Riolering, van de Stichting RIONED, als de eigen ervaring) voor uitvoering van de verschillende taken (exclusief voorbereiding van projecten) lag op circa 2,5 FTE. In 2007 en 2008 kampte de gemeente

**Exploitatie-
lasten**

met een onderbezetting in de voorbereiding van de projecten, waardoor sommige taken niet werden uitgevoerd. Een uitbreiding van taken en verantwoordelijkheden voortvloeiend uit de Wet gemeentelijke watertaken leidt mogelijk tot een ondercapaciteit in de bezetting. In het laatste hoofdstuk van dit VGRP wordt aangegeven hoe omgegaan wordt met de benodigde ambtelijke capaciteit.

In 2008 is gestart met het maken van een inventarisatie van de extra exploitatielasten in verband met de verbreding van de zorgplichten. Duidelijk is dat de exploitatielasten in de toekomst toenemen. In de begroting voor 2010 is daarop geanticipeerd door de exploitatielasten in verband met meten aan het rioolstelsel en het meten van grondwaterstanden mee te nemen.

**Stand van
zaken
investerings
programma**

In het GRP 2004-2008 is een totaal investeringsprogramma opgenomen van circa 19 miljoen euro. Een groot deel van deze investeringen is in de planperiode uitgevoerd. Zoals eerder benoemd was de personele bezetting bij de voorbereiding van rioleringsprojecten in 2007 en 2008 niet optimaal. Door deze onderbezetting hebben is in deze periode een achterstand opgelopen, vooral op de systeemgerichte maatregelen. Veel van deze maatregelen zijn inmiddels uitgevoerd of in voorbereiding.

2.3 Samenhang Waterplan

**Omslag in
denken en
beleid rond
water**

Samen met onze waterpartners (waterschappen Aa en Maas en De Dommel, provincie Noord-Brabant en waterleidingmaatschappij Brabant Water) is in 2008 het Waterplan op- en vastgesteld. De aanleiding hiervoor was een omslag in het denken en beleid rond water gedurende de afgelopen jaren:

“In plaats van voort te borduren op het vertrouwde denken in waterbeheersing door technische ingrepen, kwam de nadruk te liggen op het aansluiten op de natuurlijke potenties van het landschap en het watersysteem (duurzaamheidsprincipe).”

**Zeven
waterdoelen**

Het ambitieniveau van de waterpartners is om op zijn minst te voldoen aan de ‘verplichtingen’ die op de gemeente afkomen. Om dit ambitieniveau en deze ‘verplichtingen’ concreet te maken, zijn in het waterplan zeven waterdoelen geformuleerd:

1. Een veerkrachtig en duurzaam (grond)watersysteem in 2015;
2. Een optimaal functionerende waterketen in 2015;
3. Een effectieve waterorganisatie;
4. Een veilig en gezond watersysteem;
5. Optimale recreatiemogelijkheden en een juiste educatie;
6. Water als ordenend principe;
7. Een maximaal ontwikkeld waterbewustzijn en watercommunicatie.

Het Waterplan stelt kaders en uitgangspunten voor het invullen van de zorgplichten. Samen met onze de waterpartners is dit vastgelegd door in de benadering van waterketen en watersysteem vraagstukken vast

Referentie-kader voor beleid	<p>te leggen over:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoe de waterpartners op het gemeentelijke grondgebied integraal met water omgaan. Het Waterplan vormt daarmee een referentiekader voor het beleid en de werking van het watersysteem en de waterketen; • welke taken horen bij de gemeente en welke bij de overige waterpartners en welke veranderingen hierin gaan optreden in de nabije toekomst; • hoe de waterpartners in de toekomst structureel samenwerken. <p>Om de doelstellingen te verwezenlijken, zijn streefbeelden opgesteld voor het bebouwde, landelijk en natuurlijke gebied.</p>
Taak-verdeling	
Samen-werken	

2.4 Belangrijkste wetswijzigingen

Algemeen	<p>Vanuit de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken (in werking sinds 1 januari 2008) bestaat de verplichting het beleid in het kader van de afval-, hemel- en grondwaterzorgplicht in een VGRP te onderbouwen en vervolgens uit te voeren.</p> <p>Het VGRP is samen met de waterschappen opgesteld. Ook de provincie Noord Brabant was betrokken bij het planproces en heeft daarnaast nog een wettelijk toetsende rol.</p>
Loketfunctie	<p>De wetgeving legt vast dat er een verplichting bestaat een loket beschikbaar te stellen voor onze burgers. Deze loketfunctie houdt in dat de gemeente het aanspreekpunt is voor alle watergerelateerde vragen, meldingen en klachten van burgers en bedrijven. De rol van de gemeente is: regisseur bij het oplossen van deze vragen, meldingen en klachten. Getracht wordt deze loketfunctie te koppelen aan het omgevingsloket.</p>
Ontvlechten water-systeem	<p>In de oude wetgeving bestond de gemeentelijke zorgplicht uit de doelmatige inzameling en transport van <i>afvalwater</i>. De nieuwe wetgeving vervangt deze zorgplicht door bij het <i>afvalwater</i> onderscheid te maken in <i>afvalwater</i> en <i>afvloeiend hemelwater</i>. Door dit onderscheid te maken, kan er beter ingespeeld worden op tal van recente beleidsontwikkelingen, waaronder het ontvlechten van de rioleringsystemen (scheiden van afvalwater en hemelwater).</p>
Afvalwater zorgplicht	<p>De oude zorgplicht is daarom gesplitst in twee nieuwe zorgplichten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een zorgplicht voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater. Afvalwater is in de nieuwe terminologie huishoudelijk afvalwater en al het andere water wat daarmee eventueel gemengd wordt. Dit kan bijvoorbeeld ook verontreinigd hemelwater zijn; • een zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater, dat de perceelseigenaar redelijkerwijs niet zelf kan verwerken.
Wijzigingen afvalwater-	<p>Andere wijzigingen in de afvalwaterzorgplicht zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat de gemeente zelf kan kiezen via welke voorzieningen de

zorgplicht

zorgplicht ingevuld wordt, zowel voor de bebouwde kom als voor het buitengebied. In de oude zorgplicht kon de zorgplicht strikt genomen alleen via riolering ingevuld worden. Individuele Behandelingsinstallaties van Afvalwater (IBA's) waren formeel niet mogelijk in de bebouwde kom;

- dat de keuze voor een smalle traditionele óf een verbrede afvalwaterzorgplicht primair zelf gemaakt kan worden in het VGRP. Vroeger moest dit volgens een VROM-circulaire uit 2004 via een door het waterschap en de provincie goedgekeurd saneringsplan;

IBA's die de gemeente beheert, kunnen door de nieuwe wetgeving ook formeel uit de rioolheffing bekostigd worden.

**Hemelwater-
zorgplicht**

De nieuwe wetgeving geeft de gemeente een zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater. De wetgeving en zorgplichtformulering geven aan dat de uitwerking uit twee stappen bestaat:

- een beoordeling in welke situaties er redelijkerwijs van de particulier gevraagd kan worden om zelf het hemelwater aan de bron te verwerken;
- indien verwerking van het hemelwater aan de bron redelijkerwijs niet mogelijk is, moeten er maatregelen getroffen worden om het overtollige hemelwater af te voeren via een gemeentelijk systeem.

Als het niet mogelijk is voor de perceelseigenaar om het hemelwater zelf te verwerken, treedt de gemeentelijke zorgplicht in werking. Hierbij gaat het dus om het aanbieden van een voorziening. De zorgplicht kan zowel ingevuld worden via een gemengd systeem als via een gescheiden systeem. De wetgeving en het rijksbeleid kennen geen verplichting tot gescheiden inzameling. Doelmatigheid is het centrale criterium bij de keuzes.

**Wijzigingen
met oude
wetgeving**

Er zijn belangrijke verschillen met de oude wetgeving. De nieuwe wetgeving:

- gaat uit van het principe dat de perceelseigenaar zoveel mogelijk zelf het hemelwater verwerkt bij de bron;
- geeft ons de verantwoordelijkheid om te bepalen wanneer dit redelijkerwijs van de perceelseigenaar gevraagd mag worden;
- gaat er vanuit dat hemelwater in de meeste gevallen schoon genoeg is om zonder behandeling in het milieu terug te vloeien;
- maakt het ons mogelijk om *per verordening* regels te stellen aan de aanbieding van hemelwater door perceelseigenaren. De VNG heeft een modelverordening opgesteld;
- geeft ons een expliciete zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater dat perceelseigenaren redelijkerwijs niet zelf kunnen verwerken.

**Grondwater-
zorgplicht**

In de nieuwe wetgeving krijgt de gemeente een zorgplicht "voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken." Dit alles voorzover de mogelijke maatregelen doelmatig

**Inspannings-
verplichting**

zijn en het niet de verantwoordelijkheid van het waterschap of de provincie is om maatregelen te nemen.

Deze zorgplicht heeft het karakter van een inspanningsplicht. Dat wil zeggen dat de gemeente niet verantwoordelijk is voor het handhaven van het grondwaterpeil in bebouwd gebied. De zorgplicht werkt niet met terugwerkende kracht en leidt niet tot aansprakelijkheid voor schadesituaties uit het verleden.

De wetgeving geeft ook aan dat de burger met (grond-)wateroverlast bij de gemeente met zijn probleem terecht moet kunnen; de gemeente is eerste aanspreekpunt (loket) voor de burgers en bedrijven.

**Nationale-,
provinciale-
en lokale
wet- en
regelgeving**

Het gemeentelijke riolerings- en waterbeleid heeft sterke relaties met beleid van andere overheden. Europa heeft met de Kaderrichtlijn Water een belangrijk kader geschapen voor de bescherming van oppervlaktewateren en grondwater. Nationaal zijn de Waterwet en de Wet gemeentelijke watertaken (gedeeltelijk geïntegreerd in de Waterwet) voor ons riolerings- en waterbeleid van invloed. Vanuit de provincie en de waterbeheerders hoort het gemeentelijk beleid aan te sluiten bij de richtlijnen die gesteld worden in respectievelijk het Provinciaal Waterplan en het Waterbeheerplan. Een compleet overzicht is in bijlage 4 opgenomen.

3 VISIE, BELEIDUITGANGSPUNTEN EN STRATEGIE

3.1 Inleiding

Visie op water- en riolerings-beheer leidt tot beleid

In (hoofdstuk 3 van) het Waterplan zijn waterdoelen en een streefbeeld voor het bebouwde gebied, inclusief speerpunten, voor 2015 vastgelegd. Deze waterdoelen, streefbeelden en speerpunten zijn in dit hoofdstuk geïntegreerd met de evaluatie van het GRP 2004-2008 en de recente wetswijzigingen (zie hoofdstuk 2) tot een visie op de drie zorgplichten.

Om invulling te geven aan deze visie, zijn in dit hoofdstuk eveneens per zorgplicht praktische beleidsuitgangspunten en een strategie uitgewerkt. Op basis van jaarlijkse evaluatie wordt de voortgang in de uitvoering in de gaten gehouden.

3.2 Samenvatting onderzoekprojecten uit Waterplan

Stedelijke wateropgave oppervlaktewater en riolering

In het kader van het NBW(-Actueel) moest gezamenlijk met het waterschap Aa en Maas de stedelijke wateropgave (SWO) inzichtelijk gemaakt worden. Het rioolstelsel heeft via overstorten interacties met het oppervlaktewater. Er is daarom met het waterschap Aa en Maas voor gekozen deze interactie te verkennen bij het uitwerken van de SWO oppervlaktewater en riolering. Het onderzoek is mede gebaseerd op de Quick Scan SWO oppervlaktewater, die in het kader van het waterplan uitgewerkt is. In de SWO zijn knelpuntengebieden weergegeven die het gevolg zijn van de resultaten van de volgende werkstappen:

- Klachten 'water op straat' (waterenquête 2008);
- Berekeningen water op straat door problemen afvoercapaciteit riolering;
- Extra water op straat door interacties tussen riolering en oppervlaktewater;
- Inundaties vanuit oppervlaktewater.

Riolering

Uit de SWO volgt dat de riolering kampt met capaciteitsproblemen. Dit is ondermeer het gevolg van toegenomen verhard oppervlak in de loop der jaren. Dit wordt versterkt door de veranderingen in het klimaat die zorgen voor veranderende neerslagpatronen (extremere buien). Op veel plaatsen treedt hierdoor water op straat op. Zoals uit de waterenquête al naar voren kwam, treden de knelpunten vooral in het noorden van Drunen en in Vlijmen op.

Oppervlaktewater

Uit de analyse van de resultaten blijkt dat Drunen-Noord kampt met inundaties vanuit het oppervlaktewater bij maatgevende neerslaggebeurtenissen. Doordat het oppervlaktewater ten noorden van Drunen, Vlijmen en Nieuwkuijk, ten oosten van Oudheusden en Elshout snel reageert op afvoer vanuit het stedelijke gebied, raken overstortdrempels snel verdrongen. Hierdoor treedt extra water op

straat op.

Oplossingsrichtingen

Om water op straat te voorkomen in de gebieden waar wateroverlast wordt ervaren, zijn korte termijn maatregelen benoemd die de wateroverlast grotendeels terugdringen. Door de afvoercapaciteit van de riolering te vergroten, zal het oppervlaktewater echter nog intensiever belast worden met afvoer vanuit stedelijk gebied. Een duurzame lange termijn oplossing is het afkoppelen van verhard oppervlak en het water bergen in de daarvoor geschikte locaties net buiten de kern (lange termijn oplossing). Hiertoe is een kaart opgesteld met zoekgebieden voor waterberging (bijlage 25).

Bij het afkoppelen van hemelwater wordt in beginsel gestart met de verharde gebieden die het verst van de overstorten zijn gelegen, zodat het afkoppelen direct effect heeft op het hele rioleringsgebied.

Voor meer informatie wordt verwezen naar bijlagen 6 en 7.

In het Waterplan 2008 is beschreven dat de stedelijke wateropgave grondwater nader uitgewerkt dient te worden omdat...:

- ...een detailinzicht in de grondwaterdynamiek in stedelijk gebied ontbreekt;
- ...een systematische aanpak om grondwateroverlast te identificeren ontbreekt;
- ...een beleidsmatig kader voor de beoordeling van meldingen ontbreekt;
- ...een toetsingskader voor maatregelen tegen (grond)wateroverlast ontbreekt.

Daarnaast spelen, ook nog de volgende zaken:

- De klimaatverandering (meer neerslag in andere neerslagpatronen, hogere waterstanden in de Maas);
- De wijze waarop de gebieden die zijn bestemd als stedelijk gebied hiermee te maken krijgen (bodemprocessen als zetting, grondwateroverlast maar ook verdroging);
- Er afgekoppeld wordt naar grondwater (infiltratie) en de mogelijkheden hiervoor in beeld moeten komen.

Tenslotte is in de Waterwet opgenomen dat elke gemeente een zorgplicht heeft voor het grondwater in het bebouwde gebied. De resultaten van deze studie zijn te lezen in paragraaf 3.5 en bijlage 8.

Water op
straat in
Drunen en
Vlijmen

De SWO brengt de theoretische knelpunten in de afvoercapaciteit van de riolering en het oppervlaktewater in beeld. Deze resultaten zijn vergeleken met de in de praktijk optredende water-op-sstraat c.q. wateroverlast.

De berekende water op straat situaties geven een overzicht van de locaties waar water zich op straat verzamelt door bijvoorbeeld een plaatselijke laagte in het maaiveld. Voor deze locaties zijn de toestroomgebieden bepaald, evenals de omvang van de water op straat.

Om te bepalen wat de ernst is van de water-op-sstraat in Drunen en Vlijmen, is in dit project een stappenplan gevolgd volgens de Leidraad Riolering Module C2150. Eerst zijn de risicogebieden in beeld gebracht. Vervolgens is er gekeken naar de aanwezige restberging. Aan de hand van de maximale afvoercapaciteit is vervolgens de restveiligheid bepaald. Door middel van de gewenste norm en het inzoomen per locatie kan er locatiespecifiek een actieplan opgesteld worden.

Voor meer informatie wordt verwezen naar bijlage 9.

Hoge
grondwater-
standen in
de kernen
Oudheusden
en Vlijmen

Vanuit de waterenquête, gehouden tijdens het opstellen van het Waterplan in 2008, lijkt in de kernen Oudheusden en Vlijmen grondwateroverlast voor te komen. De locaties uit de waterenquête zijn in deze studie vergeleken met de meetgegevens uit het grondwatermeetnet. Hieronder leest u de interpretatie en conclusies. Voor meer informatie wordt verwezen naar bijlage 10.

Oudheusden

- De informatie uit het grondwatermeetnet leert dat vrijwel in het gehele gebied een goed ontwikkelde kleilaag aanwezig is die weerstand biedt aan indringend regenwater (infiltratie).
Optimalisatie van de ontwatering door aanvullende drainage kan hier op perceelsniveau (actie eigenaar) een oplossing bieden.
- De topkaarten laten zien dat in samenhang met de ontwikkeling van de bebouwing de aanwezige watergang is aangepast.
- De tot op heden gemeten grondwaterstanden wijzen niet op een oorzaak van wateroverlast door grondwater, de gemeten grondwaterstanden zijn daar te diep voor.

Vlijmen en Nieuwkuijk

- De informatie uit het grondwatermeetnet leert dat vrijwel in het gehele gebied een zandprofiel in de bodem aanwezig is dat voldoende mogelijkheid biedt aan indringend regenwater (infiltratie).
- Er zijn geen aanwijzingen dat de ligging/wijziging van oppervlaktewater een rol speelt in relatie tot de klachten.
- De tot op heden gemeten grondwaterstanden wijzen niet op een oorzaak van wateroverlast door grondwater, de gemeten grondwaterstanden zijn daar te diep voor.
- Ter plaatse van de Priemsteeg te Vlijmen is sprake van een tuinbouwperceel waar plassen water op het maaiveld staan. Dit is echter gerelateerd aan het gebruik van deze grond voor de teelt

**Stedelijk
water
risicokaart**

van tuinbouwgewassen.

Eén van de hoofdlijnen van de Kabinetsvisie op het waterbeheer 'Nederland veroveren op de toekomst' is dat het beleid in sterkere mate wordt gestoeld op een risicobenadering met oog voor het voorkómen van wateroverlast én met aandacht voor het beperken van de negatieve effecten hiervan.

De Risicokaart stedelijk water is een kaart per kern die alle risico's op wateroverlast (en de bijbehorende negatieve effecten) integraal presenteert. Deze kaart geeft daarmee voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in één oogopslag de mogelijke risico's op wateroverlast en de bijbehorende negatieve effecten.

Met de Risicokaart stedelijk water zijn alle risicolocaties integraal in beeld gebracht. Voor meer informatie wordt verwezen naar bijlage 11.

**Monitorings-
programma
grondwater-
standen**

Omdat tijdens het opstellen van het Waterplan in 2008 onvoldoende inzicht in de grondwaterstanden in het bebouwd gebied bestond, is het monitoringsprogramma grondwater als één van de projecten benoemd in het uitvoeringsprogramma. Al in 2008 is gestart met het routinematig opnemen van grondwaterstanden in peilbuizen die in het kader van verschillende uitvoeringsprojecten het afgelopen decennium zijn geplaatst.

Om mogelijke (grondwater)overlast (als gedefinieerd in de SWO-Grondwater) tijdig te signaleren en hier passende maatregelen op te treffen, hebben is inzicht in (het fluctueren van) de grondwaterstanden nodig.

Dit inzicht kon niet of slechts zeer beperkt verkregen worden uit metingen van de beschikbare peilbuizen in 2008. Tot 2008 waren ruim 50 peilbuizen aanwezig. Inmiddels is dit aantal daarom uitgebreid tot 90.

Bij de opzet van het nu aanwezige meetnet, dat in totaal uit 90 peilbuizen bestaat, is rekening gehouden met de plaatsen waar meetgegevens gewenst zijn om grondwateroverlast en –onderlast te identificeren, gegevens te verzamelen over drooglegging en grondwaterstanden in verband met werken (reconstructie riolering, aanleg wegen en nieuwe wijken).

Het grondwatermeetnet levert door de verzamelde meetgegevens inzicht in kansen en knelpunten in gemeentelijk grondwaterbeheer. Het meetnet geeft daarnaast ook de effectiviteit van maatregelen weer en autonome ontwikkelingen vallen op, zodat de gemeente tijdig kan ingrijpen bij (grondwater)problemen.

Naast het bestaande meetnet beschrijft het meetplan de gewenste toekomstige uitbreiding (o.b.v. ruimtelijke ontwikkelingen) van het meetnet met daarbij de te volgen meet- en opnamestrategie.

Voor meer informatie wordt verwezen naar bijlagen 12, 13 en 14.

**Standaard
waterpara-
graaf**

Sinds 2003 is de watertoets voor gemeenten een verplicht procesinstrument om ervoor te zorgen dat het thema water voldoende landt in ruimtelijke plannen. Tijdens het opstellen van het Waterplan (2008) bleek dat binnen de gemeente Heusden geen eenduidig beeld bestond over de wijze waarop waterparagrafen tot stand moeten komen. Het ontbrak gemeentelijke projectleiders, stedenbouwers, rioliers en waterbeheerders aan een eenduidige visie op proces en inhoud van de zogenaamde 'watertoets' en 'waterparagraaf'. Bovendien ervoer men intern 'leemten in kennis' om waterparagrafen naar behoren op te kunnen stellen. Een groot deel van de ruimtelijke ordening voltrekt zich via een spoor van projectbesluiten, bestemmingsplanwijzigingen en planactualisaties. Voor de praktijk van de ruimtelijke ordenaar betekent ieder in voorbereiding zijnde ruimtelijk besluit, een wettelijke verplichting om een waterparagraaf op te stellen. Ongeacht de betekenis van het besluit voor de lokale waterhuishouding. De waterbeheerder 'toetst' het (voor)ontwerpplan aan de afgesproken criteria, maar de status van deze toets is een advies.

Hoewel het advies van het waterschap (de waterbeheerder) zwaar weegt, kunnen er toch redenen zijn om van dit advies af te wijken. De watertoets laat hier - mits beargumenteerd - nadrukkelijk ruimte voor. De watertoets vraagt dus om maatwerk. Het doel van de watertoets is te waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen in ruimtelijke planvorming (bestemmingsplan, omgevingsvergunning).

Het anders omgaan met water in de ruimtelijke ordening vraagt om betrokkenheid van het waterschap. Het waterschap is immers de waterbeheerder en weet, als geen ander, van de hoed en de rand als het gaat om kansen en knelpunten voor de lokale waterhuishouding. Daarom is het van belang het waterschap (en soms rijkswaterstaat en de provincie) in een zo vroeg mogelijk stadium bij ruimtelijke planvorming te betrekken. Zo kan het waterschap, in goed overleg met de initiatiefnemer, vroegtijdig vaststellen welke wateraspecten voor het specifieke plan relevant zijn.

De waterparagraaf is de vertaling van de resultaten van de watertoets in een bestemmingsplan of omgevingsvergunning. Het is wettelijk verplicht in een bestemmingsplan of omgevingsvergunning een beschouwing (waterparagraaf of 'natte paragraaf') op te nemen over de aan dit plan verbonden waterhuishoudkundige aspecten.

	<p>Een waterparagraaf besteedt in principe aandacht aan alle uitgangspunten voor de watertoets. Voor waterschap en gemeente zijn deze uitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none">• 'wateroverlast-vrij' bestemmen;• hydrologisch neutraal ontwikkelen;• voorkomen van vervuiling;• gescheiden houden van schoon en vuil water;• de afwegingsstappen: "hergebruik – infiltratie – buffering – afvoer";• meervoudig ruimtegebruik;• water als kans;• locatiegebonden waterschapsbelangen (ook drinkwaterwinning).
Demer	<p>Een standaard waterparagraaf geeft per uitgangspunt kort weer wat het advies van het waterschap is en hoe dit in het plan is uitgewerkt. Voor meer informatie wordt verwezen naar bijlage 15.</p> <p>Het project "Demer" heeft een maatregelpakket opgeleverd waarmee De Demer een functie krijgt in de afvoer of berging van water en waarmee de vesting Heusden kan worden afgekoppeld. Deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd op het moment dat er ruimtelijke ontwikkelingen zijn.</p>
Oude Maasje	<p>Het herstel van het Oude Maasje kan enorm veel kwaliteit toevoegen aan het gebied ten oosten van Oudheusden. De belangrijke motor achter dit project is dat het de mogelijkheid biedt om het gebied de Oosters hydrologisch neutraal te kunnen ontwikkelen; zonder het Oude Maasje is de opgave erg lastig te realiseren. Het project Oude Maasje voorziet daarnaast in het optimaliseren van de recreatieve functie van het Oude Maasje. Dit gaat om een uitwerking die niet van invloed is op het Verbreed GRP omdat dit onderdeel uitmaakt van de exploitatie van het gebied de Oosters en de leefbaarheid van de kern Oudheusden.</p>
Natuur-technische inrichting Heidijk	<p>Een gedeelte van de Heidijk is ecologisch ingericht. Met het oog op de aanwezige Ecologische Verbindingszone (EVZ), en de nabijheid van andere natuurgebieden is het gewenst de Heidijk geheel ecologisch in te richten. Natuurtechnische inrichting valt buiten het VGRP en zal middels "De Groene Delta" worden uitgevoerd.</p>
Roelvijver Drunen	<p>Het peilbeheer in de roelvijver staat haaks op het natuur- en waterbeleid in Nederland en Europa. Het is wenselijk dat dit wordt beëindigd, zonder dat de agrarische percelen ten noorden van de vijver wateroverlast krijgen. Volgens de uitgevoerde geohydrologische modellering blijven negatieve effecten uit. In 2010 en 2011 wordt door middel van peilbuizen getoetst of de resultaten of de voorspellingen uit het model correct zijn. Dit project heeft verder geen invloed op het VGRP. Wel worden de aanwezige peilbuizen opgenomen in het monitoringsprogramma.</p>
Onderzoek verplichting	<p>Delen van het havengebied in de gemeente Heusden zijn in eigendom van Domeinen, en worden verhuurd aan de gemeente Heusden. Er</p>

**baggeren
havens**

bestond onduidelijkheid over de rol en verantwoordelijkheden van verschillende partijen in het baggerbeheer van de haven. Dit onderzoek heeft geresulteerd in het benoemen van verantwoordelijkheden en de rol van de betrokkenen. De uitkomst is dat de gemeente Heusden geen verplichting heeft tot het uitbaggeren van de havens. Dit project is verder niet van invloed op de uitwerking van het VGRP.

**Overdracht
kademuren
Heusden**

De gemeente Heusden is eigenaar en beheerder van de kademuren in de vesting Heusden. Deze muren zijn onderdeel van de primaire waterkering en hebben daarmee een regionale rol in de waterveiligheid. De gemeente is, gelet op kennis en structuur, niet voldoende in staat om de rol van waterkeringbeheerder goed uit te voeren. Daarnaast zijn de kademuren in slechte technische staat. Samen met het waterschap is er een plan gemaakt voor de renovatie en overdracht van de muren. Op 14 juni 2011 heeft de gemeenteraad van Heusden ingestemd met het overdragen van de kademuren naar het waterschap. Dit valt verder buiten het VGRP.

Baggerplan

Er is veel water in de gemeente. Naast het “normale” beheer aan het water zoals zorgen voor doorstroming en maaien van oevers, dient ook de waterbodem beheerd te worden. Dit wordt gedaan op basis van het baggerplan. Dit baggerplan wordt in 2011 opgesteld en zal separaat van dit VGRP aan de gemeenteraad voorgelegd worden.

3.3 Zorgplicht afvalwater

3.3.1 Visie

**Visie
zorgplicht
afvalwater**

De gemeente heeft de volgende visie op de zorgplicht afvalwater:

- De overstorten leveren een acceptabele impact op het ontvangende oppervlaktewater. Ongezuiverde lozingen komen niet voor. Daar waar wij vanuit gemengde stelsels moeten overstorten, moet dit onbelemmerd kunnen om (vuil) water op straat te voorkomen;
- Er komen geen foutieve aansluitingen voor. Het streven is dat al het afvalwater naar de RWZI gaat;
- De afvalwaterstroom naar de RWZI wordt zo constant mogelijk gehouden door een zoveel mogelijk ontvlochten gemengde riolering (gescheiden stelsels). De afvalwaterstroom naar de zuivering wordt zo efficiënt mogelijk overgedragen;
- Overlast vanuit het afvalwaterstelsel (stank, overstroming) mag niet voorkomen;
- Het rioleringssysteem is intact, functioneel en zowel kwalitatief als kwantitatief in beeld.

3.3.2 Beleidsuitgangspunten

Ontvlechten	<p>Concreet is deze bovenstaande visie uitgewerkt in de volgende beleidsuitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het ontvlechten van hemelwater en afvalwater is uitgangspunt bij elke ruimtelijke ontwikkeling. Hierbij wordt geprobeerd dit te combineren met andere werkzaamheden indien dat doelmatigheidswinst en financieel voordeel oplevert. Nieuwe situaties worden gescheiden aangelegd.
Ongezuiverde lozingen en Impact overstorten	<ul style="list-style-type: none"> • Het opsporen van foutaansluitingen wordt actief opgepakt. • Het beleid om ongezuiverde lozingen te saneren, wordt voortgezet. • De impact van de overstorten op het ontvangende oppervlaktewater wordt in het kader van het afvalwaterakkoord, met het waterschap in kaart gebracht. Daar waar de impact niet acceptabel is, worden (in gezamenlijk overleg met het waterschap) maatregelen getroffen.
Verdronken drempels en overlast	<ul style="list-style-type: none"> • Samen met het waterschap wordt bekeken welke mogelijkheden er zijn om de knelpunten door verdronken overstordrempels op te lossen. • Overlastsituaties door het afvalwaterstelsel, zoals stank, (zicht)verontreiniging en overstroming, worden actief opgepakt.
Monitoren	<ul style="list-style-type: none"> • Om een efficiënte ontvangst en transport van afvalwater mogelijk te maken, wordt het afvalwatersysteem gemonitord en waar nodig bijgestuurd. • Transport van afvalwater vindt op een dusdanige wijze plaats dat er geen obstructies in buizen ontstaan en er geen verslechtering van de kwaliteit van dit afvalwater optreed.
Levensduur rioolbuizen	<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt uitgegaan van een levensduur van 60 jaar. Wanneer echter uit inspectie blijkt dat de levensduur langer is dan deze 60 jaar, wordt niet overgegaan tot vervanging maar wordt deze termijn verlengd met minimaal 10 jaar. Het is beleid om “goede buizen” zolang mogelijk te laten liggen en gebruiken.
Vervangen	<ul style="list-style-type: none"> • Voor er tot vervanging van een element uit de riolering overgegaan wordt, dient eerst bezien te worden of herstel mogelijk is (bijvoorbeeld relining). Dit beleid wordt nader uitgewerkt in een riolbeheerplan 2012-2017.
Voortijdige vervanging	<ul style="list-style-type: none"> • Bij voortijdige vervanging (vervanging om andere redenen dan technisch niet meer functioneren) zal maximaal het afgeschreven deel van de riolering als bijdrage in een nieuw project opgenomen worden. Daarnaast zal in beeld gebracht worden of er in een dergelijk geval sprake is van dubbele kapitaallasten en of in dat kader de vervanging verantwoord is.
Aansluiten drukriolering	<ul style="list-style-type: none"> • Alle aansluitingen op de drukriolering hebben of krijgen een eigen pompput. Wanneer de gemeente kiest om in dat kader een nieuwe pompput te plaatsen, zijn de kosten voor de gemeente.
Nieuwe aansluitingen	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe aansluitingen zijn onder te verdelen in aansluitingen binnen en buiten de bebouwde kom. Buiten de bebouwde kom wordt aangesloten op de drukriolering of wordt een individuele oplossing in de vorm van een IBA gekozen. De kosten voor deze aansluiting worden gedragen door de aanvrager en de gemeente wordt vervolgens eigenaar van de voorziening en draagt zorg voor het beheer en de toekomstige vervanging. De basis voor deze kosten

	<p>zijn de werkelijk gemaakte kosten voor de aansluiting. De gemeente kan deze verzorgen maar de aanvrager mag dit ook zelf verzorgen volgens de specificaties van de gemeente. Binnen de bebouwde kom wordt gekozen voor een standaard aansluittarief. In de raadsvergadering van 11 maart 1997 zijn de aansluitkosten op de riolering voor bestaande panden met een woonbestemming binnen de bebouwde kom vastgesteld op fl 950,- (€ 431,09). Dit bedrag zou jaarlijks worden geïndexeerd. Dat is tot op heden niet gebeurd. De werkelijke (gemiddelde) kosten van een aansluiting liggen op basis van de gemaakte kosten in de afgelopen drie jaren (2008-2010) op € 1.250,- per aansluiting. Daarmee is de in rekening gebrachte bijdrage niet meer in evenwicht met de werkelijke kosten. Daarom wordt voorgesteld de bijdrage voor een aansluiting hierop aan te passen en bij te stellen naar de gemiddelde werkelijke kosten van de afgelopen drie jaar, zijnde € 1.250. Voor rioolaansluitingen van bedrijfspanden en drainageaansluitingen is destijds besloten dat de werkelijke kosten in rekening gebracht worden met een minimum van fl 950,-. Dit uitgangspunt wordt nog steeds toegepast en het voorstel is om dit ongewijzigd voort te zetten waarbij het minimum wordt aangepast aan de nieuwe bijdrage van € 1.250,-. De aansluitkosten gelden niet voor aansluitingen in exploitatiegebieden voor woningbouw. Hierin zijn de kosten van de riolering immers reeds meegenomen in de grondverkooprijzen.</p>
<p>Hoofd- en drukgemalen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het beheer van de hoofd- en drukgemalen heeft in het verleden altijd bestaan uit adhoc beheer en reparatie. Er heeft een inventarisatie naar het huidig functioneren van de gemalen plaatsgevonden en op basis daarvan wordt het beheer op een gestructureerde en planmatige wijze opgepakt.
<p>Straatvegen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omdat het straatvegen bijdraagt aan het laten functioneren van afvalwatervoorzieningen, is 25% van de kosten hiervan opgenomen in de exploitatiekosten.
<p>Schade</p>	<p>Door te inspecteren ontstaat een beeld van de toestand van de riolering. De basis voor wanneer er actie ondernomen wordt is beschreven in bijlage 16 Waarschuwings- en ingrijpmaatstaven. Daarbij wordt het principe gehanteerd dat een maatregel pas getroffen wordt wanneer dit doelmatig en kosteneffectief is.</p>
<p>Vakantie woningen</p>	<p>Vakantiewoningen worden niet permanent bewoond. Deze panden produceren niet een continue stroom afvalwater en zijn daardoor vaak buiten beschouwing gelaten. Om de negatieve gevolgen van vrijkomend afvalwater voor mens, dier en milieu te minimaliseren dienen ook bij vakantiewoningen voorzieningen getroffen te worden voor het inzamelen en verwerken van afvalwater (hetzij door middel van drukriolering, hetzij door middel van een individuele aanpak; IBA). Daarbij geldt dat de kosten voor de aansluiting voor rekening komen van de perceeleigenaar. De basis voor deze kosten zijn de werkelijk gemaakte kosten van de aansluiting.</p>

3.3.3 Strategie

Resultaats- verplichting	<p>De zorgplicht voor stedelijk afvalwater kent een resultaatsverplichting. Deze is van toepassing op de volgende doelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Doelmatig inzamelen van het binnen gemeentelijk grondgebied geproduceerd afvalwater; 2) Doelmatig inzamelen van hemelwater dat niet mag of kan worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding; 3) Doelmatig transport van het ingezamelde water naar een geschikt lozingspunt; 4) Het voorkomen van ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater; 5) Het voorkomen van overlast voor de omgeving; 6) Doelmatig beheer en goed gebruik van de riolering.
DoFeMaMe	<p>Bij de dagelijkse uitvoering van het rioleringsbeleid wordt gewerkt met de DoFeMaMe-uitwerking (uitwerking in de volgende stappen: Doelen, Functionele Eisen, Maatstaven en Meetmethoden) om de continuïteit van de rioleringszorg te handhaven. Deze DoFeMaMe-uitwerking voor Heusden is te vinden in bijlage 17.</p>
Foutaan- sluitingen	<p>In gescheiden riolering blijken foutaansluitingen voor te komen. Dit kan het gewenste doel van dergelijke riolering fors ondermijnen. Om foutaansluitingen op te sporen en uiteindelijk te verhelpen is eens per twee jaar een budget opgenomen.</p>

3.4 Zorgplicht hemelwater

3.4.1 Visie

Hemelwater	<p>In het hemelwaterbeleid staan 4 pijlers centraal:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aanpak bij de bron; voorkomen van verontreiniging van hemelwater. 2. Hemelwater vasthouden/infiltreren en bergen (en dan pas afvoeren). 3. Hemelwater gescheiden van afvalwater afvoeren. 4. Integrale afweging op lokaal niveau. <p>Nadat het hemelwater wordt ontvangen, is het vervolgens aan de gemeente een integrale afweging te maken op welke wijze het ingezamelde hemelwater verwerkt wordt.</p>
Afvoer- capaciteit riolering	<p>De afvoercapaciteit van de bestaande, gemengde riolering is in principe dusdanig groot dat een bui, die gemiddeld één keer per twee jaar voorkomt, verwerkt kan worden zonder dat er water op straat blijft staan (ontwerpnorm). Bij nieuwbouwgebieden en bij herinrichting van de openbare ruimte wordt het hemelwatersysteem zo gedimensioneerd dat een bui die gemiddeld één keer per tien jaar voorkomt, verwerkt kan worden zonder dat er water op straat blijft staan. Hiermee wordt voorgesorteerd op klimaatsontwikkelingen zoals het optreden van extremere buien.</p>

Binnenhuis-riolering

Een bijzondere, en uiterst vervelende vorm van overlast, ontstaat als afvalwater uit de riolering via toilet of afvoerputje de woning instroomt (of soms spuit). In lang niet alle gevallen ligt dit aan de riolering in de straat. Indien dat wel het geval is, ligt daar een gemeentelijke taak. Hier kan de oorzaak gelegen zijn in verkeerde aansluitingen door bijvoorbeeld verbouwingen. De ontluchting van de binnenhuisriolering is echter vaker de oorzaak. Meestal is dit de verantwoordelijkheid van de huiseigenaar. Er wordt bij dergelijke gevallen meegedacht met onze burgers bij het vaststellen van de oorzaak en mogelijke oplossingsrichtingen. Problemen met ontluchting kunnen zich echter ook voordoen als daken afgekoppeld worden bij het afkoppelen van de straat van de riolering. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu (Voorheen VROM) heeft met de VNG afgesproken dat de gemeente in dergelijke gevallen verantwoordelijk is. In het kader van die afspraak wordt het uitgangspunt gehanteerd dat in het laagste gedeelte van het bemalingsgebied (50% van de oppervlakte) niet ingezet wordt op het afkoppelen van de daken. Dit uitgangspunt blijft overeind totdat in het bovenstreams gedeelte van het bemalingsgebied zoveel is afgekoppeld dat problemen met ontluchting uitgesloten zijn.

3.4.2 Beleidsuitgangspunten

Definitie

Het betreft het verwerken van hemelwater afkomstig van verhard oppervlak van particulieren of bedrijven (indien deze het eigen hemelwater redelijkerwijs niet zelf kunnen verwerken) en openbaar terrein. Dus het transporteren, bergen, infiltreren en afvoeren naar oppervlaktewater. Onder redelijkerwijs wordt verstaan: uitsluitend op basis van technische en milieukundige argumenten.

Hinder en overlast

Er wordt onderscheid gemaakt tussen hinder en overlast bij neerslagsituaties:

- Bij hemelwater hinder treedt geen schade op. Bekende gevallen van hemelwater hinder worden aangepakt tijdens toekomstige herinrichting en renovatie in het bebouwde gebied. Er zijn voor hemelwater hinder dus geen nieuwe maatregelen geformuleerd(= niet doelmatig).
- Bij hemelwater overlast is er sprake van aantoonbare schade. De optredende effecten (kunnen zowel binnen- als buitenshuis voorkomen en) hebben blijvende schade aan beplanting en / of goederen (gebouwen, vloeren, huisraad etc.) tot gevolg of wetenschappelijk aantoonbaar negatieve effecten op de gezondheid. Indien uit onderzoek blijkt dat de hemelwater overlast toe te schrijven is aan de zorgplicht hemelwaterwater (zie definitie), worden nieuwe maatregelen geformuleerd om deze hemelwater overlast op te lossen (= wel doelmatig). Het streven is om de bekende gevallen van hemelwater overlast voor 2016 aan te pakken.

Urgent

Veel wetgeving gebruikt de term “urgent”. Beleidsuitgangspunt is dat hemelwater overlast per definitie als “urgent” wordt beschouwd.

Water op

Water op straat als gevolg van (hevige) neerslag is hinderlijk maar is

straat, reden tot (direct) ingrijpen?

daarmee geen situatie waarin direct ingrijpen noodzakelijk is. Natuurlijk is dit geen doel op zich maar het is de meest doelmatige en goedkope wijze van bergen van (hemel)water. Het voorkomen van water op straat, gedurende enkele uren, is geen reden om versneld (dus voor het einde van de levensduur van de riolering) maatregelen te treffen. Dat wordt natuurlijk anders wanneer dit leidt tot gezondheidsrisico's. dan is immers sprake van overlast en zal worden overgegaan tot het nemen van maatregelen.

Structureel

Ook gebruikt de wetgeving de term "structureel". Er wordt geen invulling te geven aan deze term: wanneer sprake is van hemelwater overlast, is het niet relevant of dit elk jaar, om het jaar, 10 dagen aaneengesloten, etc. voorkomt. Het onderscheid tussen hemelwater hinder en overlast maakt voldoende inzichtelijk wanneer het nemen van maatregelen doelmatig en urgent is.

Verontreiniging
Geen spijt maatregel
Beslisboom

Algemene beleidsuitgangspunten:

- Op locaties met verontreinigde bodem, voert de initiatiefnemer altijd onderzoek uit voordat hij infiltratievoorzieningen realiseert.
- Afkoppelen is een "geen-spijt maatregel" voor het realiseren van de basisinspanning, het waterkwaliteitsspoor en de KRW.
- Bij het afkoppelen wordt de beslisboom uit het Waterplan gehanteerd.
- Er wordt gestimuleerd en op gestuurd dat particulieren op eigen terrein water verwerken. De gemeente legt dit vast in een verordening.
- Om lozingen op oppervlaktewater, dat een capaciteitsprobleem heeft, te voorkomen wordt eveneens een verordening opgesteld.
- Voor lozingen van afval- en hemelwater op gemeentelijke voorzieningen door bedrijven, geldt nu het Activiteitenbesluit. Het Activiteitenbesluit geeft aan dat de 'houder' van het hemelwater in eerste instantie verantwoordelijk is voor de verwerking ervan. Hierbij is de overweging dat bij bedrijven veelal grote oppervlakken verharding aanwezig zijn (bedrijfshallen, parkeerterreinen, etc.). Het innemen van dit hemelwater zorgt voor een (te) grote belasting op het gemeentelijke riool, terwijl de landelijke tendens is dat hemelwater in principe schoon genoeg is om direct in de natuur te brengen.
- Bij afkoppelen worden de volgende afwegingsstappen doorlopen: hergebruik, infiltratie, berging en afvoer. Deze trits staat bekend als het "niet-afwentelen"-principe. Wanneer infiltreren om redenen van de bodemverontreiniging niet mogelijk is, wordt gezocht naar een infiltratie en/of bergingsvoorziening buiten het plangebied alvorens direct richting oppervlaktewater te lozen.
- Indien afkoppelen niet mogelijk is (bijvoorbeeld omdat het oppervlak verontreinigd is), wordt gezocht naar de maatschappelijk en technisch beste oplossing.
- De uitgangssituatie voor de benodigde berging zijn de afspraken zoals vastgelegd in het kostenveroorzakingsbeginsel uit het NBW. Kortom, in bestaand stedelijk gebied is de bestaande situatie het uitgangspunt voor de bepaling van wat hydrologisch neutraal is. In nieuw te ontwikkelen gebieden wordt uitgegaan van de normen

Verordening/ maatwerk

Activiteitenbesluit

Niet afwentelen

Beste oplossing

Uitgangssituatie

Bouwverordening	<p>volgens de coëfficiëntenkaart van het waterschap en de buien $T=10+10\%$ en $T=100+10\%$.</p> <ul style="list-style-type: none"> In de bouwverordening en/of in contracten met projectontwikkelaars wordt opgenomen dat zij bronmaatregelen (b.v. geen gebruik van zinken dakgoten) dienen te nemen ter voorkoming van verontreiniging door bouwmaterialen (uitlogen). Daarnaast wordt opgenomen in de bouwverordening en/of in contracten met projectontwikkelaars dat vacuüm afvoersystemen voor hemelwater (bijv. Pluvia) niet toegestaan zijn zonder aanvullende bergingsopgave en/of debietbegrenzer, dit in verband met het veroorzaken van enorme piekafvoeren op de momenten dat de riolering dit niet kan verwerken.
Gladheidsbestrijding	<ul style="list-style-type: none"> Voor gladheidsbestrijding van afgekoppelde wegen kan geen zand gebruikt worden in verband met dichtslibben en daarmee hoge reinigings- of vervangingskosten. Het gebruik van strooizout is vanuit milieuoogpunt niet mogelijk/ongewenst. Afgekoppelde wegen worden daarom niet meer gestrooid met zout of zand. Hoofdwegen hebben geen prioriteit voor afkoppelen omdat juist op deze wegen gladheidsbestrijding onontkoombaar is.
Straatvegen	<ul style="list-style-type: none"> Omdat het straatvegen bijdraagt aan het laten functioneren van hemelwatervoorzieningen, zijn 25% van de kosten hiervan opgenomen in de exploitatiekosten.
Onkruidbestrijding	<ul style="list-style-type: none"> Het gemeentelijk beleid is erop gericht om de gehele gemeente zonder het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen te beheren. Een belangrijk hulpmiddel daarbij is een goed ontwerp van de openbare ruimte waarbij rekening wordt gehouden met onkruid.
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> Door middel van communicatie met burgers wordt gestimuleerd het particuliere gebruik van (onkruid)bestrijdingsmiddelen, het autowassen op afgekoppelde wegen, gebruik van zout als gladheidsbestrijdingsmiddel en gebruik van uitlogbare bouwmaterialen te beëindigen.
Maatwerk	<p>Aanvullende beleidsuitgangspunten bij infiltratie:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bij infiltratie in de bodem wordt per situatie een geschikte infiltratievoorziening gedimensioneerd op basis van de eigenschappen van de bodem, de lokale grondwaterstanden, de geldende normen van de waterbeheerders en de op dat moment bekende overige ruimtelijke ontwikkelingen rond het plangebied. Voor de infiltratievoorziening is i.v.m. belevingswaarde, controleerbaarheid, reinigbaarheid en calamiteiten er een voorkeur voor oppervlakkige infiltratietechniek boven een ondergrondse infiltratietechniek. Afgekoppeld hemelwater wordt zo dicht mogelijk bij de plek waar het voor het eerst in aanraking komt met de aarde geïnfiltreerd. Transport van afgekoppeld hemelwater zal zo veel als mogelijk oppervlakkig naar de infiltratievoorziening plaatsvinden. Indien oppervlakkige afvoer van afgekoppeld hemelwater niet wenselijk is, zal het afgekoppelde regenwater via een gescheiden (infiltratie) stelsel naar de betreffende infiltratievoorziening plaatsvinden. Groenvoorzieningen zijn nadrukkelijk in beeld bij het infiltreren. Dit is de meest kostenefficiënte plaats om hemelwater te verwerken.
Infiltratie en transport aan het oppervlak	

Boringsvrije zones

- voor het afkoppelen in boringsvrije zones zijn geen extra maatregelen nodig ten opzichte van het afkoppelen elders.
- voor het afkoppelen en infiltreren van schone (dak)vlakken zijn geen extra maatregelen nodig.
- voor het afkoppelen en infiltreren van licht verontreinigde vlakken is een voorzuivering wenselijk.
- zwaar verontreinigde vlakken mogen niet infiltreren binnen boringsvrije zones.
- Een ondergrondse voorziening moet inspecteerbaar en reinigbaar zijn.
- Ondergrondse voorzieningen moeten bovengronds gekoppeld worden aan het gemengde stelsel.

Schone oppervlakken

Transport aan het oppervlak

Aanvullende berging

Aanvullende beleidsuitgangspunten bij afvoer naar oppervlaktewater:

- Afkoppelen en directe afvoer naar oppervlaktewater wordt alleen voor echt schone oppervlakken toegestaan. Bij twijfel over eventuele verontreiniging vindt lozing altijd via een zuiveringstechniek plaats.
- Afgekoppeld regenwater transporteren zal zoveel als mogelijk over het oppervlak (gootjes) naar het oppervlaktewater plaatsvinden. Indien oppervlakkige afvoer van afgekoppeld regenwater niet wenselijk is, vindt transport van het afgekoppelde regenwater plaats via een gescheiden (infiltratie) stelsel naar het betreffende oppervlaktewater.
- Daar waar volgens de stedelijke wateropgave het oppervlaktewater de huidige opgaven bij bui 8 niet kan verwerken, zal samen met het waterschap geprobeerd worden aanvullende berging te realiseren. De zoekgebieden daarvoor zijn weergegeven op de kaart in bijlage 8 uit de stedelijke wateropgave.

3.4.3 Strategie

Inspanningsverplichting	In tegenstelling tot de zorgplicht voor stedelijk afvalwater (welke een resultaatsverplichting is) kent de zorg voor hemelwater een inspanningsverplichting. Dit betekent dat er beleidsvrijheid is om die aanpak te kiezen die, gelet op de lokale omstandigheden, doelmatig is.
Korte termijn prioritaire hemelwater overlast aanpakken	Er wordt ingezet op het verminderen van hemelwater overlast situaties. Bij de uitwerking van de stedelijke wateropgave voor hemelwater, zie bijlagen 6, 7 en 9 zijn maatregelen geprioriteerd welke voor 2016 uitgevoerd worden (korte termijn). De minder prioritaire gevallen van hemelwater overlast komen aan bod in de volgende planperiode (2016 – 2021, middenlange termijn).
Lange termijn	Het streven is om na maximaal de technische levensduur van bestaande voorzieningen alle hemelwater hinder en overlast situaties opgelost te hebben. Daar waar ruimtelijke ontwikkelingen dit kosteneffectief / doelmatig mogelijk maken wordt gezien of eerder hinder en overlast situaties opgelost kunnen worden. Afkoppelen is een belangrijke maatregel om op de langere termijn de stedelijke wateropgave op te lossen.
Opgave voor waterschap	Naast een opgave voor de gemeente, betreffen de berekende hemelwater hinder en overlast locaties in een aantal gevallen ook een opgave voor het waterschap. Het waterschap maakt zelf keuzes welke maatregelen zij op welk moment treft. De keuzes die het waterschap hierbij maakt, hebben invloed op de effecten van gemeentelijke maatregelen. Continue en intensieve samenwerking is daarom een randvoorwaarde.
Watertoets	Nieuwe ontwikkelingen moeten hydrologisch neutraal plaatsvinden. Dat wil zeggen dat de watersituatie ten aanzien van grondwaterstand en afvoer uit het gebied niet wezenlijk mag veranderen ten opzichte van een bepaalde uitgangssituatie. Het waterschap heeft daartoe een hulpmiddel (HNO-tool) opgesteld voor het doorlopen van de watertoets. Dit hulpmiddel blijkt een forse marge voor de noodzakelijke hoeveelheid waterberging te berekenen. Dit komt de ontwikkeling van plangebieden vaak niet ten goede. Om bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen snel de watersituatie te kunnen (laten) beoordelen met een methode die de werkelijkheid meer benadert dan de HNO-tool, is een jaarlijks een onderzoeksbudget opgenomen. Deze werkwijze levert bovendien een meer integrale benadering op van ontwikkelingen die met elkaar samenhangen. Bij projecten van derden is er een verplichting tot het verrichten van onderzoek op eigen kosten van de initiatiefnemer.
Foutaansluitingen	In gescheiden riolering blijken foutaansluitingen voor te komen. Dit kan het gewenste doel van dergelijke riolering fors ondermijnen. Om foutaansluitingen op te sporen en uiteindelijk te verhelpen is er eens per twee jaar een budget opgenomen om deze foutaansluitingen tegen te gaan.

**Communi-
catie in- en
extern**

In gebieden waar het hemelwater het risico loopt verontreinigd te raken (afkoppelgebieden) zullen de inwoners voorgelicht worden over het juist gebruik van de voorzieningen in de openbare ruimte (brochures). Daarnaast zal de betrokkenheid van inwoners vergroot worden door middel van een ontwerpwedstrijd voor een zgn. “afkoppeltegel”. Later deze paragraaf komen nog juridisch afdwingbare maatregelen aan de orde.

De waterschappen en de provincie zijn betrokken bij het opstellen van dit VGPP en alle onderliggende uitvoeringsprojecten van het Waterplan. Samenwerking, afstemming en betrokkenheid houdt daar uiteraard niet op. Dit wordt in de toekomst op het gebied van planvorming, voorbereiding en uitvoering van maatregelen voortgezet.

**Calamiteiten
en
incidenten**

In het geval van een calamiteit/incident zijn werkwijzen en afspraken niet altijd helder in beeld. Calamiteiten op het gebied van de riolering komen slechts sporadisch voor, maar de kans op negatieve gevolgen voor mens, dier en milieu is bij calamiteiten groot. Om hier goed mee om te kunnen gaan zal in de planperiode een calamiteitenplan riolering opgesteld worden. Hierbij zullen zowel de waterpartners als de hulpdiensten bij betrokken worden.

**Algemene
regels**

De komst van de nieuwe Waterwet regelt veel lozingssituaties door middel van algemene regels. Dit verlaagt de regeldruk.

**Activiteiten-
besluit**

Bij nieuwbouw, verbouw of reconstructie wordt de strategie gehanteerd om alleen hemelwater ontvangen van bedrijven die technisch/milieutechnisch niet in staat zijn dit zelf te verwerken. Hiermee wordt het gemeentelijke rioolstelsel ontlast en worden kostbare (toekomstige) maatregelen voorkomen. Daarnaast is dit erg gunstig voor de zuiveringsefficiëntie bij de RWZI. Bij bestaande bedrijven en overige ongewijzigde situaties blijft de gemeente het hemelwater innemen totdat er een wijziging (nieuwbouw of verbouw) optreedt.

**Verorde-
ningen en
maatwerk-
voorschriften**

De mogelijkheid bestaat om gebruik maken van verordeningen (gemeentebreed) en maatwerkvoorschriften (specifiek per situatie) om de omgang met hemelwater voor te schrijven (verplichten). De manier waarop deze middelen toegepast worden, heeft invloed op de regeldruk en ‘leefbaarheid’ de gemeente.

Het doel is om bewustwording van de eigen verantwoordelijkheid en het eigen handelen en het effect ervan op waterkwaliteit, en – kwantiteit te creëren onder onze inwoners. Omdat het hier in totaal over grote oppervlakken gaat, zijn grote hoeveelheden water in het spel. Hierdoor zijn de effecten op het rioolstelsel significant.

Hierom, en om redenen dat er binnen de openbare ruimte niet genoeg ruimte is om alle waterhoeveelheden te kunnen verwerken, dient de omgang met hemelwater juridisch te worden afgedwongen. Beleid is om dit pas te doen bij nieuwbouw, verbouw of reconstructie en/of bij situaties waar een knelpunt aanwezig is ten aanzien van hemelwater overlast. Ook daar waar een straat gaan gereconstrueerd wordt,

moeten de aanliggende percelen afkoppelen.

De huidige gang van zaken verandert dus niet ineens, maar in de toekomst kan bij veranderingen een meer duurzame en accurate omgang met water geborgd worden.

3.5 Zorgplicht grondwater

3.5.1 Visie

'ordenende ondergrond'

Ruimtelijke ordening is (de belangenafweging bij) de verdeling van de ruimte voor verschillende functies. De ondergrond biedt mogelijkheden én stelt randvoorwaarden aan het beoogde bodemgebruik (lagenbenadering, VROM). Het grondwatersysteem maakt onlosmakelijk deel uit van deze 'ordenende' ondergrond. Het voorkómen van grondwateroverlast, schades en gezondheidsproblemen als gevolg van te natte (of te droge) omstandigheden, begint dus bij de ruimtelijke ordening.

Aanspreekbaarheid en aansprakelijkheid

In de praktijk is lang niet altijd duidelijk wat de precieze oorzaak is van grondwaterproblemen. Verwarring ontstaat dan over aanspreekbaarheid en aansprakelijkheid. In alle gevallen dient adequaat gereageerd te worden op geconstateerde of vermoede grondwaterproblemen. Samenwerking en tijdige afstemming tussen grondwaterbeheerders is daarvoor een eerste vereiste. Gezamenlijke gebieds- en systeemkennis geven daarbij de meest doelmatige oplossingsrichting(en).

Duurzaamheid

Veerkrachtige, natuurlijke watersystemen
Gemeente, inwoners, bedrijven en waterpartners zijn gebaat bij het in stand houden en eventueel herstellen van natuurlijk functionerende grondwatersystemen. Natuurlijke systemen zijn robuust en vlakken kortstondige hoge grondwaterstanden af en hebben daarom - vanuit duurzaamheidsprincipes – de voorkeur boven kunstmatig beheerste systemen.

Hydrologisch neutraal

Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen
Vanuit de ambitie duurzaam te ontwikkelen, worden nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen 'hydrologisch neutraal' gerealiseerd. Dit betekent dat de (gemiddelde hoogste) grondwaterstand niet verlaagd wordt ten behoeve van de functiewijziging. Ook betekent hydrologisch neutraal dat de waterafvoer uit het plangebied minimaal gelijk moet blijven aan de uitgangspositie. De lokale bodemopbouw en het lokale grondwaterregime zijn dan bepalend voor de mogelijkheden overtollig water te kunnen bergen in de bodem.

Economisch belang

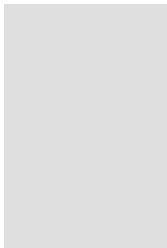
De glastuinbouw vs. GGOR-natuur
De afstemming van nieuw te ontwikkelen glastuinbouwgebieden op het gewenste grondwaterregime natuur (GGOR-natuur) heeft speciale aandacht. Economische belangen mogen geen druk veroorzaken in de afhandeling van waterstromen en de belangen van de natuur. In het belang van een goede ruimtelijke ordening is kennis van de werking

van de 'natuurlijke' grondwatersystemen een randvoorwaarde. Deze kennis wordt opgebouwd en onderhouden door de metingen in en monitoring van het grondwatermeetnet.

3.5.2 Beleidsuitgangspunten

Definitie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het betreft grondwater in het bebouwde gebied. 2. Het betreft grondwater in openbare ruimte (particulier is verantwoordelijk voor eigen terrein). 3. Het betreft géén: <ol style="list-style-type: none"> a. Effecten door te hoge (of te lage) oppervlaktewaterstanden. Een voldoende drooglegging via oppervlaktewaterbeheer is in eerste plaats een taak en verantwoordelijkheid van het waterschap. Ook de interferentie van hoge rivierwaterstanden (Maas) op grondwaterpeilen valt buiten de scope. b. Hemelwater, schijngrondwaterspiegels < 0,7 meter onder maaiveld.
Hinder en overlast	<p>Er wordt een onderscheid gemaakt tussen hinder en overlast door te hoge of te lage grondwaterstanden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij grondwater <u>hinder</u> treedt geen schade op. Bekende gevallen van grondwater hinder worden opgelost tijdens toekomstige herinrichting en renovatie in het bebouwde gebied. Voor grondwater hinder worden dus geen nieuwe maatregelen geformuleerd (= niet doelmatig). • Bij grondwater <u>overlast</u> is sprake van aantoonbare schade. De optredende effecten (kunnen zowel binnen- als buitenshuis voorkomen en) hebben <u>blijvende</u> schade aan beplanting en / of goederen (gebouwen, vloeren, huisraad etc.) tot gevolg of wetenschappelijk aantoonbaar negatieve effecten op de gezondheid. Indien uit onderzoek blijkt dat de grondwater overlast toe te schrijven is aan de zorgplicht grondwater (zie definitie), worden nieuwe maatregelen geformuleerd om deze grondwater overlast op te lossen (= wel doelmatig). Het streven is de bekende gevallen van grondwater overlast voor 2016 aan te pakken.
Te lage grondwaterstanden	<p>Te lage grondwaterstanden kunnen ook hinder of overlast veroorzaken. Daarbij kan gedacht worden aan zettingen door inklinken van de bodem, verdrogingschade en mogelijk verrotting van oude houten paalfunderingen. Er zijn momenteel echter geen signalen dat lage grondwaterstanden in de gemeente hiertoe leiden.</p>
Urgentie	<p>Veel wetgeving gebruikt de term "urgent". De gemeente beschouwd grondwater overlast per definitie als "urgent".</p>
Structureel	<p>Ook gebruikt de wetgeving de term "structureel". Er wordt geen invulling gegeven aan deze term: wanneer sprake is van grondwater overlast, is het niet relevant of dit elk jaar, om het jaar, 10 dagen aaneengesloten, etc. voorkomt. Het onderscheid tussen grondwater hinder en overlast maakt voldoende inzichtelijk wanneer het nemen van maatregelen doelmatig en urgent is.</p>

Lokaal maatwerk	<p>Beleidsuitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stedelijk grondwaterbeheer vraagt om lokaal maatwerk. Voor maatwerk is inzicht in de werking van het lokale grondwatersysteem een eerste vereiste. Het gemeentelijke grondwatermeetnet verschaft (op termijn) dit noodzakelijke inzicht. • Bij bodeminfiltratie van regenwater wordt per situatie een geschikte voorziening gedimensioneerd. Infiltreren gebeurt alleen als zeker is dat dit niet leidt tot (grond)wateroverlast in het gebied zelf of aangelegen lager gelegen gebieden. Dit uitgangspunt geldt zowel voor nieuwbouwlocaties als voor afkoppelprojecten in de bestaande bebouwde omgeving. • De normen en doelstellingen van de Kader Richtlijn Water gelden als voorwaarden om te komen tot het duurzaam kwalitatief beheer van grondwater. Er mogen geen nieuwe bronnen bijkomen die de grondwaterkwaliteit negatief belasten en bestaande belastende bronnen moeten worden gesaneerd. • De aanwezigheid van de drinkwaterwinning in Vlijmen is een belangrijk gegeven en stelt eisen aan het gebruik van bodem en grondwater in de omgeving van de winning. Het grondwaterbeleid gaat uit van de waterwinning in zijn huidige omvang en capaciteit. In de invloedssfeer van de grondwaterbeschermingszone zijn stedelijke ontwikkelingen niet gewenst. Waar mogelijk wordt voorrang gegeven aan de sanering van lekkende riolering wanneer de grondwaterkwaliteit in het geding is binnen de bebouwde kom van de kern Vlijmen. • Het grondwaterpeil mag niet leiden tot overlast aan gebouwen. Water- en vochtoverlast op particulier terrein wordt niet gezien als een maatschappelijk probleem, maar als een individuele verantwoordelijkheid. In de openbare ruimte van het bebouwde gebied kunnen (indien nodig) voorzieningen voor de afvoer van overtollig grondwater worden aangebracht. • De optredende grondwaterstanden en ontwateringsdiepte worden getoetst aan een <i>richtlijnwaarde</i> van 70 cm -mv in het openbare gebied. • Indien bij wijziging van de bestemming van gebieden aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om te komen tot een aanvaardbare grondwatersituatie, worden de kosten daarvan niet op de gemeente of het waterschap afgewenteld, maar gedragen door de initiatiefnemer en (toekomstige) eigenaar. • Bij uitvoeringsmaatregelen in het kader van grondwaterhinder of –overlast wordt gekozen voor maatwerk waarbij de oplossing die het meest past in het streven naar duurzame ontwikkeling de voorkeur heeft. 	
Infiltreren		
Kader Richtlijn Water		
Drinkwaterwinning Vlijmen		
Individuele verantwoordelijkheid		
Richtlijnwaarde		
Kosten niet afwentelen		
Duurzame ontwikkeling		
Registratie meldingen		<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt een eenduidige registratie van meldingen betreffende (grond)water hinder of overlast in door middel van een (digitaal) meldingsformulier met meerkeuzevragen opgesteld.
Initiatiefnemer		<ul style="list-style-type: none"> • Bij projecten in de openbare ruimte plaatst en onderhoudt de initiatiefnemer verplicht per hectare te ontwikkelen plangebied een peilbuis volgens de gemeentelijk voorgeschreven systematiek, inclusief inmeten van x,y,z coördinaten en datalogger. De kosten komen voor rekening van de initiatiefnemer. Na plaatsing draagt

- de initiatiefnemer de peilbuis aan de gemeente over.
- Het is voor de initiatiefnemer van projecten in de openbare ruimte verplicht om de bestaande en eventueel nieuw geplaatste peilbuizen toegankelijk te houden, zodat metingen mogelijk blijven.
 - Eventueel verloren gegane peilbuizen als gevolg van werkzaamheden dienen terstond door de initiatiefnemer op eigen kosten vervangen te worden.

3.5.3 Strategie

Inspanningsverplichting	In tegenstelling tot de zorgplicht voor stedelijk afvalwater (welke een resultaatsverplichting is) kent de zorg voor grondwater een inspanningsverplichting. Dit betekent dat er beleidsvrijheid is om die aanpak te kiezen die, gelet op de lokale omstandigheden, doelmatig is.
Onderscheid hinder en overlast	In navolging op de benadering van hemelwaterhinder en –overlast, hanteert de gemeente voor grondwater eenzelfde typering in problematiek. Er bestaat een wezenlijk verschil tussen ‘hinder’ en ‘overlast’, zie paragraaf 3.4.
Actief versus werk met werk	Overlast gevallen worden actief opgepakt als “urgente” knelpunten. Voor situaties van hinder wordt gekozen om mee te liften met ruimtelijke ontwikkelingen of reguliere vervanging.
Jaarlijks bemeten, interpreteren en valideren	Het grondwatermeetnet wordt jaarlijks bemeten en de gegevens worden geïnterpreteerd en gevalideerd. Op deze wijze is er sprake van een continue up to date overzicht van de veranderingen in de grondwaterstand binnen de gemeente. Dit meten wordt geautomatiseerd d.m.v. divers in de peilbuizen.
Geen ‘eigen’ grondwater-monitoringsprogramma	Voorlopig wordt niet gekozen om een ‘eigen’ grondwater monitoringsprogramma aan te schaffen. Bij de herziening van dit verbrede GRP wordt gezien of dit in de toekomst wel nodig is. Er wordt wel bekeken of “meegelift” kan worden met programmatuur van derden (zoals DINO van TNO, of andere gemeenten).
Uitbreiden meetnet	Om het grondwatermeetnet uit te breiden en daarmee invulling te geven in kennislacunes, is de strategie dat elke initiatiefnemer voor elke ha ontwikkeling in de (toekomstige) openbare ruimte verplicht een peilbuis (voorzien van datalogger) plaatst en aan de gemeente overdraagt. Op langere termijn krijgt de gemeente op hiermee voldoende dataloggers om in te spelen op ruimtelijke ontwikkelingen. Tevens ontstaat op deze wijze de mogelijkheid om de invloed van de ontwikkeling op het grondwater te kunnen monitoren.
Onderzoek grondwater-overlast	Er wordt jaarlijks een budget opgenomen om onderzoek te doen wanneer burgers meldingen maken van grondwater hinder / overlast. Op deze wijze wordt invulling aan de zorgplicht grondwater. Omdat er nog geen opgave voor grondwater bekend is, wordt vooralsnog geen budget opgenomen voor het treffen van maatregelen.

**Bemalings-
water**

Burgers en bedrijven willen soms om (bouw)plannen te kunnen realiseren, tijdelijk het grondwater verlagen. Het gaat hier om grondwater dat niet afkomstig is van een bodemsanering of een proefbronnering. Bevoegd gezag voor de onttrekking is de provincie of het waterschap. Relevante wetgeving hierbij zijn de Waterwet, het Activiteitenbesluit, Besluit lozing afvalwater huishoudens en het Besluit lozen buiten inrichtingen. De gemeente kan te maken krijgen met bemalingswater als de ontdoener dit wil lozen in de openbare ruimte of het riool. De gemeente kan ook zelf ontdoener zijn.

Daarbij geldt de volgende voorkeursvolgorde:

1. Lozen op of in de bodem (bij lozen op de bodem moet het water binnen de perceelsgrenzen van de ontdoener blijven)
2. Lozen op 'groot' oppervlaktewater
3. Lozen op 'klein' oppervlaktewater
4. Lozen op 'schoonwaterriool'
5. Lozen op vuilwaterriool

Het is aan de ontdoener om aan te tonen waarom hij lager in de voorkeursvolgorde terecht moet komen. Daarbij baseert hij zich op technische criteria.

De lozings-eisen en meldingstermijnen die zijn opgenomen in het Activiteitenbesluit en het Besluit lozen buiten inrichtingen worden daarbij gehanteerd:

Lozingsroute	Eisen aan de lozing	Meldingseisen afhankelijk van de duur van de lozing		
		<48 uur	< 8 weken	Langer
Bodem	Geen	Geen	5 dagen vooraf	4 weken vooraf
Oppervlakte-water	<ul style="list-style-type: none"> • Geen visuele verontreiniging • < 50 mg onopgelost per liter 	Geen	5 dagen vooraf	4 weken vooraf
Schoonwater-riool	<ul style="list-style-type: none"> • < 5 mg ijzer per liter • < 50 mg onopgelost per liter 	Geen	5 dagen vooraf	4 weken vooraf
Vuilwaterriool	<ul style="list-style-type: none"> • < 5 m3 per uur, • < 300 mg onopgelost per liter 	Geen	5 dagen vooraf	4 weken vooraf

De kosten voor bemonstering, debietmeting, ontijzering etc. worden bij de ontdoener van het grondwater neergelegd.

Omdat de verschillende besluiten en regels vrij algemeen zijn zal er, om te voorkomen dat er voor iedere afwijking gebruik gemaakt moet worden van een maatwerkvoorschrift, een verordening bemalingswater opgesteld worden. De gemeente mag dit doen op basis van de verordeningsbevoegdheid.

4 OPGAVEN EN MAATREGELEN

4.1 Inleiding

Wat moet we de gemeente doen?

Dit hoofdstuk geeft per zorgplicht inzicht in **“Wat moet de gemeente doen!”**. Indien het huidige functioneren van het watersysteem of de waterketen niet voldoet aan de visie, beleidsuitgangspunten en strategie, is namelijk sprake van een opgave voor de gemeente Heusden.

De ‘toets’ of het functioneren van watersysteem en de waterketen voldoen aan de visie, beleidsuitgangspunten en strategie is met behulp van de onderzoeksprojecten uit het Waterplan uitgevoerd.

Welke maatregelen moeten uitgevoerd worden?

Nu de opgave bekend is, volgen de noodzakelijke maatregelen vanzelf. Het is van groot belang dat de in de planperiode van dit VGRP uit te voeren maatregelen realistisch zijn. De laatste vraag die in dit hoofdstuk beantwoord wordt, is dan ook **“aan welke maatregelen wordt in deze planperiode prioriteit gegeven?”**.

4.2 Zorgplicht afvalwater

4.2.1 Opgaven

Voortzetten huidige beheer en onderhoud

Het beheer en onderhoud van het afvalwaterriool wordt op de huidige wijze voortgezet. Nu de verwerking van hemelwater in een aparte zorgplicht is ondergebracht, is de kwantitatieve en kwalitatieve (hemelwater) opgaven uitgewerkt in paragraaf 4.3. De kwalitatieve opgave met betrekking tot de afvalwaterzorgplicht bestaat verder uit het aanpakken van foutieve aansluitingen (KRW-opgave).

Daarnaast bevinden zich nog enkele ongezuiverde lozingen in het buitengebied. Hiervoor zijn nog enkele gemeentelijke maatregelen noodzakelijk die in de looptijd van dit plan gerealiseerd worden. Daarna wordt handhavend opgetreden.

Gemalen-beheer

Het gemalenbeheer wordt op een gestructureerde wijze aangepakt, in plaats van het ad hoc beheer en onderhoud uit het verleden.

OAS

Samen met waterschap Aa en Maas is een OAS studie uitgevoerd. Hieruit blijkt dat er mogelijk niet voldaan wordt aan de Éénduidige Basisinspanning (EBI). Maatregelen die nodig zijn in het kader van de OAS worden vastgelegd in een afvalwaterakkoord. In dit akkoord zal er geen geforceerde reparatie van de EBI opgenomen worden maar ligt de focus op het waterkwaliteitsspoor. Het opstellen van een afvalwaterakkoord is voorzien in dit VGRP. De inzet is hierbij: het nemen van geen spijt maatregelen tegen de laagst maatschappelijke kosten. Omdat door hoge waterstanden sprake is van “verdrongen overstorten” is onze chemisch/organische belasting van het oppervlaktewater laag. Hierdoor is er “de tijd” om korte termijn maatregelen (lees spijtmaatregelen) te mijden en voor structurele oplossingen te kiezen.

**Systeem-
gerichte
maatregelen**

In het verleden hebben zijn maatregelen ter verbetering en herstel van het bestaande stelsel uitgevoerd en voorbereid. De resterende systeemgerichte maatregelen zijn in de volgende paragraaf opgenomen.

4.2.2 Maatregelen

Vorbereiding	
Uitvoering	
Onderhoud	

Code	Naam maatregel	Welk knelpunt lost de maatregel op / waar geeft de maatregel invulling aan?	Initiatiefnemer	Water partner	Kostenverdeling	Zijn er subsidie-mogelijkheden?	Planning							
							2011	2012	2013	2014	2015	2016	^ 2016	
A1	Actualiseren BRP Drunen en rest kernen op strengniveau	Detailstudie naar capaciteit riolering. Uitwerking/vervolg op OAS bezien of conclusies OAS correct zijn en we geen onnodige investeringen doen	Gemeente	-	-	-								
A2	Aanvullende maatregelen t.b.v. reductie emissie voortkomend uit BRP Vlijmen (Bepalen aanvullende noodzakelijke maatregelen op SWO hemelwater; bijlage 18); A2a, A2b, A2c en A2d	Verhelpen van capaciteitsproblemen in het vrijvervalrioolstelsel	Gemeente	-	-	-								
A2a	Verlagen overstordrempel van de interne overstort (linknr. 2552.2) in de Middelweg van NAP+2,186m naar 1,8m.	Betere benutting berging in BBL Middelweg en vermindering kans water-op-sstraat in Nieuwkuijk												
A2b	Verlagen overstordrempels en vergroten drempellengtes van de interne overstorten van de bergbezinkvoorziening Heidijk. - linknr. 2491.1: drempelhoogte van NAP +2,225m naar NAP +1,60m.	Betere benutting van de berging in de leidingen naar BBB Heidijk en de berging in BBB Heidijk en vermindering kans op water-op-sstraat in Vlijmen.												

Code	Naam maatregel	Welk knelpunt lost de maatregel op / waar geeft de maatregel invulling aan?	Initiatiefnemer	Water partner	Kostenverdeling	Zijn er subsidie-mogelijkheden?	Planning						
							2011	2012	2013	2014	2015	2016	> 2016
	- linknr. 2601.4: drempelhoogte van NAP 2,062m naar NAP +1,60m, drempelbreedte van 1,60m naar 3,00m. - linknr. 2668\$.1: drempelhoogte van NAP +2,283m naar NAP +1,00m. - linknr. 2669.3: drempelhoogte van NAP +2,235m naar NAP +1,60m.												
A2c	Vergroten pompcapaciteit gemaal Haarsteegsestraat in bemalingsgebied De Hoeven. Voordat een dergelijke maatregel wordt genomen, wordt geadviseerd om een meetonderzoek uit te voeren naar de werking van de riolering en het aangesloten verhard oppervlak.	Verlaging emissie vanuit bemalingsgebied De Hoeven.											
A2d	Verwijderen interne overstort 1150.1 in de Nieuwkuijksestraat /Steenenborch tussen bemalingsgebied Bedrijventerrein Nieuwkuijk en bemalingsgebied Vlijmen, Nieuwkuijk en Haarsteeg.	Vermindering kans op water-op-sstraat in Nieuwkuijk en betere benutting van BBL Middelweg, waardoor verlaging vuilemissie via externe overstort Middelweg (2)											
A3	Onderzoek waterkwaliteitsbeoordeling	Vaststellen kwaliteit ontvangend oppervlaktewater en daarmee urgentiebepaling voor maatregelen t.a.v. overstorten	Gemeente	Waterschap	Nader af te stemmen	-							

A4	Opstellen waterakkoord	Vervolg op de OAS waarin gemeente en waterschap afspreken wat er nog gedaan moet worden aan een efficiënte afvalwaterstroom naar de RWZI en oplossen waterkwaliteitsproblemen bij overstorten	Gemeente	Waterschap	Nader af te stemmen	-													
A5	Waterenquête onder burgers	Inzicht in beleving, kansen, knelpunten (hinder en overlast) voor alle zorgplichten	Gemeente	-	-	-													
A6	Digitaal waterloket	Invulling loketfunctie (inclusief Watervergunning) (wordt tijdelijk door waterschappen kosteloos gedaan)	Gemeente	-	-	-													
A7	Gemalen NEN inspectie	Wettelijke verplichting in het kader van veiligheid en doelmatig beheer	Gemeente	-	-	-													
A8	Wolfshoek	Stankoverlast in de straat.	Gemeente	Waterschap	Nader af te stemmen	-													
A9	Rioolbeheerplan 2012-2016	Inzicht geven in de beheermaatregelen per beheerjaar	Gemeente	-	-	-													
A10	Aansluitingen buitengebied realiseren	Voorkomen van ongezuiverde lozingen	Gemeente	Bewoners	100% door perceelseigenaar. Indien gemeente eigenaar dan kosten gemeente.	-													
A11	Realiseren pomp/put/kast bij elk bedrijf (als beschreven in het onderzoek drukriolering; bijlage 19)	Voorkomen overbelasting drukriolering	Gemeente	-	-	-													
A12	Capaciteitsonderzoek en Aansluitprotocol drukriolering	Voorkomen van overbelasting en verkeerd gebruik van de drukriolering	Gemeente	-	-	-													

A13	Verordening bemalingswater	Invulling geven aan het Besluit Lozen Buiten Inrichtingen en voorkomen van overbelasting stelsel en dichtslibbing door o.a. ijzerhoudend water	Gemeente	-	-	-										
A14	Luchtinjectiemaatregelen op basis van het onderzoek luchtinjectie (bijlage 20)	Aantasting riolering/putten, stankoverlast en gevaarlijke situaties voorkomen	Gemeente	-	-	-										
A15	Aanbrengen drukleidingen en putten om niet aangesloten panden alsnog aan te sluiten. Betreft gemeentelijke verantwoordelijkheid	Ongezuiverde lozingen buitengebied	Gemeente	-	-	-										
A16	Opnemen beheerstrategie voor ondergrondse infiltratievoorzieningen in rioolbeheerplan	Voorkomen van waterproblemen door beperking infiltratiecapaciteit	Gemeente	-	-	-										
A17	Meetplan overstorten + inmeten overstorten (x,y,z)-coördinaten + drempelhoogtes/lengtes	Het is niet in beeld hoe vaak overstorten werken en hoeveel er over wordt gestort. Hiermee voldoet de gemeente niet aan haar verplichtingen	Gemeente	-	-	-										
A18	Tweede generatie Waterplan	Actualiseren Waterplan	Gemeente	Waterschap	-	-										
A19	Opstellen calamiteitenplan	Borgen van veiligheid en functionaliteit van het rioolstelsel	Gemeente	Waterschap	-	-										

4.2.3 Systemgerichte maatregelen

Voorbereiding	
Uitvoering	
Onderhoud	

Code	Naam maatregel	Welk knelpunt lost de maatregel op / waar geeft de maatregel invulling aan?	Initiatiefnemer	Water partner	Kostenverdeling	Zijn er subsidie-mogelijkheden?	Planning						
							2011	2012	2013	2014	2015	2016	> 2016
S1	Vervangen rioleringen Bernhardstraat, Cristinastraat, De huterstraat, Van asbeckstraat, Van Buerenstraat, Van Camminghastraat, Willem-Alexanderstraat, Hamelpark, Julianastraat, Gijsbertus Voetiusstraat Oudheusden	Diverse strengen hebben ingrijpmaatstaf bereikt, wateroverlast Oudheusden oplossen dmv gescheiden stelsel aan te leggen	gemeente										
S2	Vervangen riolering Meester van Houtstraat, Sint Barbarastraat, Ekelaarlaan, Borredreef, Torenstraat, Heistraat te Vlijmen dorp	Ingrijpmaatstaf Meester van Houtstraat is bereikt, Water op straat probleem oplossen dmv af te koppelen, gasleiding enexis saneren, herinrichting groen	Gemeente										
S3	Vervanging riolering Deken van Baarstraat te Vlijmen, Nieuwkuijk	Ingrijpmaatstaf bereikt, SWO rioolverzwaring van 2701-2134 van 600 mm naar 1000 mm, afkoppelen, geluidsreducerende bestrating, reconstructie groen	Gemeente										

S4	Vervanging riolering Oranjelaan, Irenelaan en beatrixlaan te Vlijmen	Ingrijpmaatstaf bereikt, afkoppelen, parkeerprobleem en reconstructie groen.	Gemeente												
S5	Vervangen riolering Prins Hendrikstraat te Drunen	SWO vergroten riolering, 700 meter naar 1000 mm, onderhoud asfalt.													
S6	Vervangen riolering Lindestraat Drunen	Ingrijpmaatstaf bereikt, onderhoud klinkerverharding, afkoppelen openbaar gebied zodat Braken-Oost ontlast wordt m.b.t. water op straat.	Gemeente												
S7	Relinen/deelreparaties Torenstraat	Ingrijpmaatstaf bereikt, inspectiegegevens zijn 11 jaar oud, herinspectie uitvoeren 2010	gemeente												
S8	Relinen/deelreparaties Vennestraat te Drunen	Ingrijpmaatstaf bereikt, relinen en deelreparaties uitvoeren	gemeente												
S9	Relinen/deelreparaties Valeriusstraat te Drunen	Ingrijpmaatstaf bereikt, relinen en deelreparaties uitvoeren	gemeente												
S10	Relinen Juliana van Stolbergstraat	Ingrijpmaatstaf bereikt, relinen	Gemeente												
S11	Deelreparaties Burgemeester v/d Venstraat	Ingrijpmaatstaf bereikt	Gemeente												
S12	Deelreparaties Eikestraat, Dennestraat, Laurierstraat en populierstraat te Drunen	Ingrijpmaatstaf bereikt													
S13	Relinen Lipsstraat	Aantasting door persleiding, persleiding in niet meer actief, eerst druksterkte bepalen, afhankelijk van deze uitkomst eventueel relinen	Gemeente												

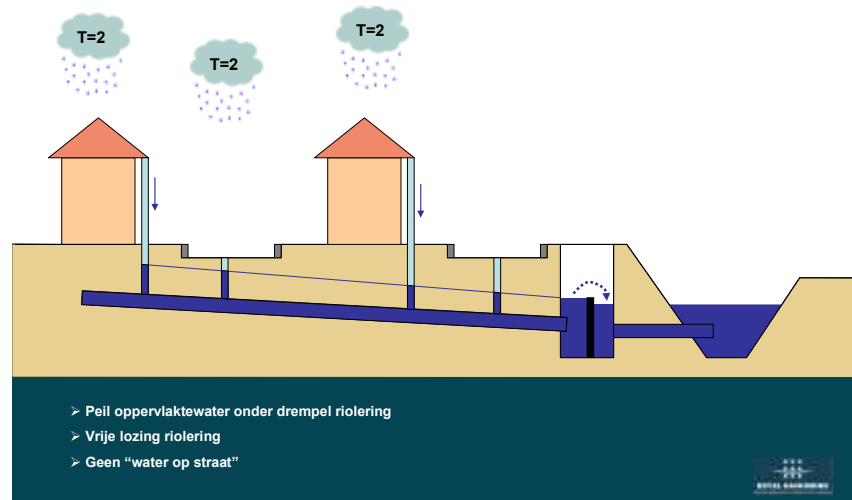
S14	Relinen/deelreparaties Pastoor Smoldersstraat	Ingrijpmaatstaf bereikt, inspectiegegevens ruim 10 jaar oud herinspectie 2010	Gemeente														
S15	Relinen/deelreparatie Konijnenbergstraat en Meester Driessenstraat	Ingrijpmaatstaf bereikt, herinspectie 2010 Inspectiegegevens zijn ruim 10 jaar oud	Gemeente														
S16	Relinen Moerbeistraat	Ingrijpmaatstaf bereikt	Gemeente														
S17	Deelreparaties prins Mauritsstraat, Frederik Hendrikstraat, Oranjestraat, Amalia van Solmsstraat, Prinses Marijkestraat, Julianastraat, Wilhelminastraat en achterstraat te Drunen	Ingrijpmaatstaf bereikt	Gemeente														
S18	De Hoogstraat te Vlijmen	Ingrijpmaatstaf bereikt	Gemeente														
S19	Nieuwstraat Heusden- Vesting	Ingrijpmaatstaf bereikt	Gemeente														
S20	Relinen Grotestraat	Ingrijpmaatstaf bereikt	Gemeente														
S21	Vervangen riolering Dr. Akkermansstraat, Goudenregenstraat, Hulststraat, Jasmijnstraat, vuurdoornstraat, Bremstraat, Plantaanplein	Ingrijpmaatstaf bereikt, afkoppelen openbaar gebied zodat Braken-Oost ontlast wordt m.b.t. water op straat.	Gemeente														
S22	Vervangen riolering Acaciastraat, klimopstraat, Ribesstraat, Vlierstraat, Prunusstraat, Wilgenstraat, Beukstraat, Iepstraat	Ingrijpmaatstaf bereikt, afkoppelen openbaar gebied zodat Braken-Oost ontlast wordt m.b.t. water op straat.	Gemeente														
S23	Vervangen riolering Lijsterbesstraat, Meidoornstraat, Esdoornstraat, Hortensiastraat, Kamperfoeliestraat, Seringenstraat, Berkenstraat	Ingrijpmaatstaf bereikt, afkoppelen openbaar gebied zodat Braken-Oost ontlast wordt m.b.t. water op straat	Gemeente														

4.3 Zorgplicht hemelwater

4.3.1 Opgaven

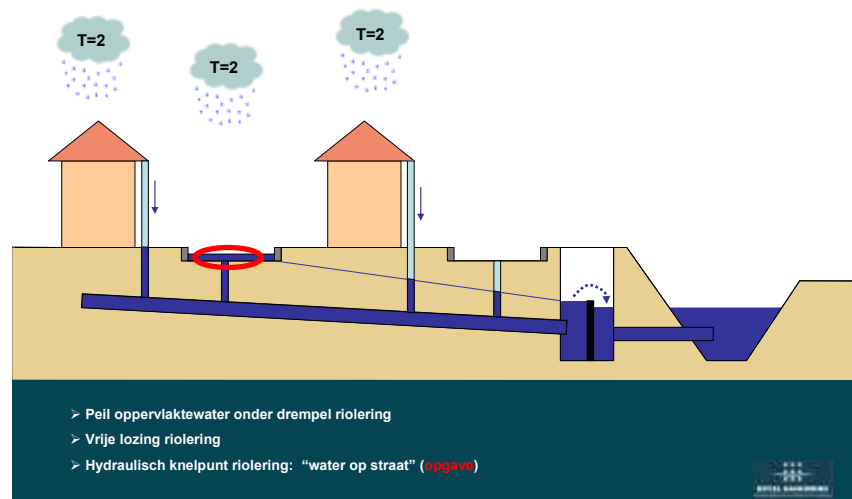
Kwantitatief

De kwantitatieve opgave voor het onderdeel hemelwater betreft de verwerking van de hoeveelheid neerslag van een bui met een herhalingstijd van ééns per twee jaar ($T=2$) zonder het ontstaan van hinder of overlast (water op straat). Figuur 4.1 geeft een visualisatie van de gewenste situatie.

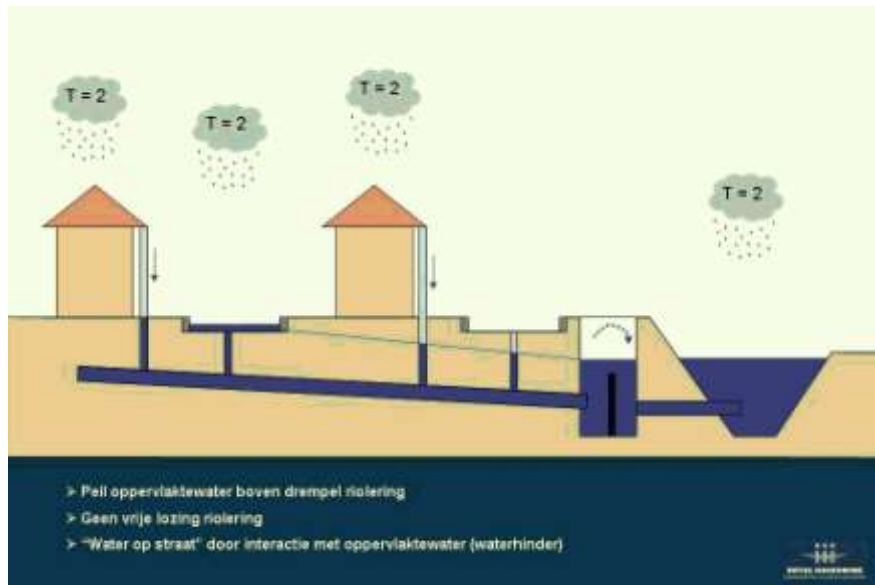

Figuur 4.1: Gewenste situatie.

In de huidige situatie ontstaat in delen van het bebouwde gebied wel hemelwater hinder of overlast bij toetsing van het stelsel aan de verwerking van de hoeveelheid neerslag bij ontwerpbui 08 ($T=2$), zie bijlagen 6, 7, 8 en 9. Figuren 4.2 en 4.3 geven een visualisatie.

Figuur 4.2: Hydraulisch knelpunt riolering "Water op straat".

Figuur 4.3: Naast (eventueel) hydraulisch knelpunt riolering extra “Water op straat” door te hoog oppervlaktewaterpeil.

**Hemelwater
opgave**

Er zijn verschillende opgaven. Deels vinden die hun oorzaak in de riolering, deels in het oppervlaktewater. In de onderstaande tabel staat een overzicht van de berekende opgaven voor hemelwater en de benodigde typen maatregelen.

Kern	Water op straat (m ³) bij Bui08 = opgave	Benodigde type maatregelen
Doeveren	0,0	Geen
Drunen	888,8	Afkoppelen, vergroten afvoercapaciteit, aanbrengen en aanpassingen interne- en externe overstorten, extra berging
Elshout	10,6	Geen
Haarsteeg	477,1	Het betreft een berekende opgave. In de praktijk zijn knelpunten niet duidelijk waargenomen. Vooralsnog worden daarom geen maatregelen opgenomen.
Hedikhuizen	2,9	Geen
Heesbeen	137,1	Het betreft een berekende opgave. In de praktijk zijn knelpunten niet duidelijk waargenomen. Vooralsnog worden daarom geen maatregelen opgenomen.
Herpt	4,2	Geen
Heusden-Vesting	11,5	Vergroten afvoercapaciteit, berging in grachten
Nieuwkuijk	2024,4	Afkoppelen, vergroten afvoercapaciteit, aanbrengen en aanpassingen interne- en externe overstorten
Oud Heusden	337,3	Vergroten afvoercapaciteit, aanpassingen interne- en externe overstort, aanleg hemelwaterstelsel
Vlijmen	1879,1	Uitvoeren waterstructuurplan Vlijmen Noord (bijlage 21), afkoppelen, vergroten afvoercapaciteit, aanbrengen en aanpassingen interne- en externe overstorten, extra berging.

Kwalitatief

Voornamelijk de maatregelen als vergroten afvoercapaciteit, afkoppelen en extra berging creëren zijn lange termijnmaatregelen.

De kwalitatieve opgave voor het onderdeel hemelwater concentreert zich op het voorkómen van bodem- en (grond)waterverontreiniging bij infiltratie en lozing naar oppervlaktewater. Bij rechtstreekse overstorting van (hemelwater)riolering treedt een risico van verontreiniging op. Om te voldoen aan de wettelijke normen uit onder meer de KRW dienen de effecten van overstortingen teruggedrongen te worden.

4.3.2 Maatregelen

Vorbereiding	
Uitvoering	
Onderhoud	

Code	Naam maatregel	Welk knelpunt lost de maatregel op / waar geeft de maatregel invulling aan?	Initiatiefnemer	Water partner	Kostenverdeling	Zijn er subsidie-mogelijkheden?	Planning						
							2011	2012	2013	2014	2015	2016	> 2016
H1	Vergroten leiding (135m) op het tracé in de Garnizoenstraat met een diameter van 1000 mm	HEU-2-KT	Gemeente	-	-	-							
H2	Vergroten leiding (150m) in de Demer leidingen met een diameter van 500 mm	HEU-2-KT	Gemeente	-	-	-							
H3	Verlagen overstortdrempel Oudheusden (bijlage 22)	OHE-1-KT	Gemeente	-	-	-							
H4	Verlagen interne overstort van de bergbezinkvoorziening	OHE-2-KT	Gemeente	-	-	-							
H5	Vergroten leiding (75m) in de Van Deelenstraat naar een diameter van 700 mm	OHE-2-KT	Gemeente	-	-	-							
H6	Nieuwe transportleiding (400m) in de Nassaulaan en Nassaudwarstraat met een diameter van 700 mm plaatsen tussen knoop 2480 en 2579. Een aantal leidingen in Nassaudwarstraat hebben in huidige situatie reeds diameter Ø700. Bij goede kwaliteit kunnen deze wellicht behouden blijven.	VLI-7-KT	Gemeente	-	-	-							

Code	Naam maatregel	Welk knelpunt lost de maatregel op / waar geeft de maatregel invulling aan?	Initiatiefnemer	Water partner	Kostenverdeling	Zijn er subsidie-mogelijkheden?	Planning									
							2011	2012	2013	2014	2015	2016	> 2016			
H7	Verlagen overstordrempel en vergroten drempellengte van de interne overstort (linknr. 3926.2) van de bergbezinkvoorziening aan de Priemsteeg (drempelhoogte van NAP +1,55m naar NAP +1,05m en drempellengte van 3,5m naar 7m).	VLI-8-KT	Gemeente	-	-	-										
H8	Vergroten leiding Ø300mm tussen knoop 3927 en 3529 in de Van Hogendorpstraat naar 1000mm over een lengte van ca. 30m.	VLI-8-KT	Gemeente	-	-	-										
H9	Verlagen overstordrempel (linknr. 3834.1) van de interne overstort van de bergbezinkvoorziening aan de Biesheuvellaan van NAP +1,657m naar NAP +1,2m.	VLI-8-KT	Gemeente	-	-	-										
H10	Afkoppelen / lozen naar zoekgebied Landgoederenzone en uitbreiding wonen	NIE-1-KT	Gemeente	-	-	-										
H11	Studie Afkoppelen / lozen richting Elshout onderdoor de A59	NIE-2-KT	Gemeente	-	-	-										
H12	Modelstudie afkoppelen en waterverdeling onderdoor A59 richting Koningsvliet	NIE-3-KT, Knelpuntgebied 6	Gemeente	Waterschap Aa en Maas	Nader af te stemmen	-										
H13	Studie optimalisatie interne drempelhoogte tussen knelpuntgebied 5 en 6 BBL Middelweg	NIE-4-KT	Gemeente	-	-	-										

H14	Vergroten van de overstortlengte van de interne overstort (linknr. 2701.1) in de Middelweg van 3m naar 5m	NIE-8-KT	Gemeente	-	-	-													
H15	Verlagen overstortdrempel van de interne overstort (linknr. 2701.1) in de Middelweg van NAP+2,189m naar nader te bepalen hoogte.	NIE-8-KT	Gemeente	-	-	-													
H16	Nadere modelstudie naar knelpunten en maatregelen m.b.t. de afvoercapaciteit en de emissie bij overstort 1116, 1038 en 1029	NIE-8-KT	Gemeente	-	-	-													
H17	Vergroten diameter op tracé van knoop 2701 naar 2134 in de Deken van Baarstraat (100m) van Ø600 naar Ø1000 mm.	NIE-9-KT	Gemeente	-	-	-													
H18	Effectgerichte maatregelen om water-op-straat te voorkomen	ELS-2-KT	Gemeente	-	-	-													
H19	Afkoppelen / lozen naar zoekgebied	DRU-2-KT	Gemeente	-	-	-													
H20	Vergroten overstortlengte van de externe overstort aan de Kastanjelaan naar 12m	DRU-13-KT	Gemeente	-	-	-													
H21	Vergroten leiding (30m) tussen de overstort aan de Kastanjelaan en de uitlaat naar een diameter van 1250mm	DRU-13-KT	Gemeente	-	-	-													
H22	Aanbrengen transportleiding (700m) in de Hendrikstraat met een diameter van 1000m	DRU-12-KT	Gemeente	-	-	-													
H23	Verwijderen interne overstort aan de Prins Hendrikstraat.	DRU-12-KT	Gemeente	-	-	-													
H24	Aanbrengen leiding tussen knoop 121583 en 121589 Prins Hendrikstraat een leiding met een diameter van 1250 mm over een lengte van 81 m.	DRU-12-KT	Gemeente	-	-	-													
H25	Vergroten overstortlengte aan de Prins Hendrikstraat naar 6m	DRU-12-KT	Gemeente	-	-	-													

H26	Plaatsen 2 interne overstorten aan de Grotestraat.	DRU-11-KT	Gemeente	-	-	-									
H27	Water afkoppelen naar plaatselijke infiltratievoorzieningen. Rembrandtstraat e.o.	WOS10, NIE-3-KT, NIE-7-LT	Gemeente	-	-	-									
H28	Lokaal afkoppelen naar groenstrook aan zuidzijde. Borredreef e.o.	WOS16	Gemeente	-	-	-									
H29	Afkoppelen naar greppel in de groenstrook Priemsteeg. SWO maatregelen uitvoeren. Waterberging vastgelegd in waterstructuurplan Vlijmen-Noord.	WOS17, VLI-8-KT, VLI-9-LT	Gemeente	-	-	-									
H30	Afkoppelen naar greppel in de groenstrook Priemsteeg. SWO maatregelen uitvoeren. Waterberging vastgelegd in waterstructuurplan Vlijmen-Noord.	WOS18, VLI-8-KT, VLI-9-LT	Gemeente	-	-	-									
H31	Jaarlijks onderzoeksbudget 'watertoets'	-	Gemeente	-	-	-									
H32	Uitvoeringsprogramma renovaties, onderhoud, afkoppelmaatregelen en afstemmen met IUP gemeente Heusden.	Werk met werk maken	Gemeente	-	-	-									
H33	Ontwerpwedstrijd voor een afkoppeltegels en deze te laten vervaardigen	Communicatie met bewoners	Gemeente	-	-	-									
H34	Vormgeven van planmatig beheer van infiltratievoorzieningen	Bodem en / of grondwater verontreiniging	Gemeente	-	-	-									
H35	Bijdrage aan projectbudgetten rioolmaatregelen om afkoppelen voorzijde daken te stimuleren	Water op straat overlast	Gemeente	-	-	-									

4.4 Zorgplicht grondwater

4.4.1 Opgaven

Onderzoeks-
project uit
Waterplan

Eén van de onderzoeksprojecten uit het Waterplan betrof: “Hoge grondwaterstanden in de kernen Oudheusden en Vlijmen/Nieuwkuijk”. De (grond)waterenquête, uitgevoerd tijdens het opstellen van het Waterplan, leverde namelijk een aantal meldingen waarbij overlast door grondwater mogelijk aan de orde kan zijn:

- Tijdens een oriëntatie in het veld is plaatselijke situatie verkend.
- De informatie uit het grondwatermeetnet leert dat naar verwachting in Oudheusden een goed ontwikkelde kleilaag aanwezig is die weerstand biedt aan indringend hemelwater (infiltratie). Optimalisatie van de ontwatering door aanvullende drainage kan hier op perceelsniveau (actie perceelseigenaar) een oplossing bieden.
- De informatie uit het grondwatermeetnet leert dat naar verwachting in Vlijmen/Nieuwkuijk een zandprofiel in de bodem aanwezig is dat voldoende mogelijkheid biedt aan indringend hemelwater (infiltratie).
- De tot op heden (2008-2010) gemeten grondwaterstanden wijzen niet op een oorzaak van wateroverlast door grondwater, de gemeten grondwaterstanden zijn daar te diep voor.
- Er zijn geen aanwijzingen dat de ligging/wijziging en peilen van oppervlaktewater een rol speelt in relatie tot de klachten.
- Ter plaatse van de Priemsteeg te Vlijmen is sprake van een tuinbouwperceel waar plassen op staan. Dit is echter gerelateerd aan het gebruik van deze grond voor de teelt van tuinbouwgewassen.

Geen
grondwater
opgave

Op basis van voorgaande is de conclusie dat er op dit moment geen aanleiding is om te veronderstellen dat er voor wat betreft de kernen Oudheusden en Vlijmen/Nieuwkuijk een opgave is die moet leiden tot acute maatregelen. Voor de overige kernen zijn geen meldingen van grondwater hinder / overlast bekend. Om een meer definitieve uitspraak te kunnen doen en om te kunnen zien wat de effecten zijn van afkoppelen, klimaatsontwikkeling, etc. is het van belang te blijven meten aan het grondwater.

4.4.2 Maatregelen

Vorbereiding	
Uitvoering	
Onderhoud	

Code	Naam maatregel	Welk knelpunt lost de maatregel op / waar geeft de maatregel invulling aan?	Initiatiefnemer	Waterpartner	Kostenverdeling	Zijn er subsidie-mogelijkheden?	Planning							
							2011	2012	2013	2014	2015	2016	^ 2016	
G1	Inrichten van een subpagina grondwater op de gemeentelijke website	Invulling informatieplicht en stimulering open communicatie met burgers	Gemeente	-	-	-								
G2	Invoer eenduidige registratie grondwater overlast (meldingen)	In kaart brengen van problematiek / Prioriteren aanpak	Gemeente	-	-	-								
G3	Geautomatiseerd opnemen van de meetgegevens (91 peilbuizen; continue metingen 4 maal per jaar uitlezen)	Geeft het noodzakelijke inzicht in de werking van het grondwatersysteem	Gemeente	-	-	-								
G4	Interpretatie en validatie van grond-water meetwaarden	Herijking van de informatiebehoefte en het daarop aanpassen van het meetnet	Gemeente	-	-	-								
G5	Uitwerking maatwerk oplossingen	Bestrijding schade door grondwater-overlast	Gemeente	-	-	-								

5 PERSONELE EN FINANCIËLE MIDDELEN

5.1 Inleiding

De middelen

De strategie en de daaruit voortvloeiende maatregelen die nodig zijn om een visie te bewerkstelligen zijn bepalend voor de benodigde personele en financiële middelen.

De consequenties van de strategie voor deze personele en financiële middelen zijn weergegeven in dit hoofdstuk. De bijlagen 23 en 24 geven de achtergronden voor respectievelijk de personele middelen en de kostendekking.

5.2 Personele middelen

Onder- bezetting

De huidige bezetting ligt op circa 2,7 FTE (inclusief buitendienst). In 2007 en 2008 was er sprake van een onderbezetting in de voorbereiding van de projecten, waardoor sommige taken niet werden uitgevoerd.

Uitbreiding taken en verant- woordelijk- heden

Sinds het wijzigen van de nieuwe wet is ons takenpakket uitgebreid. Naast afvalwater zorgt de gemeente ook expliciet voor hemelwater en grondwater. Om de geformuleerde strategie, opgaven en de maatregelen op een efficiënte wijze te kunnen realiseren zijn voldoende financiële en personele middelen nodig.

Inschatting volgens landelijke leidraad; de uitgangs- punten

In bijlage 23 is een analyse opgenomen van de personele behoefte in relatie tot de water- en rioleringszorg. Deze analyse is opgezet voor de planperiode van dit VGRP. Bij de analyse is reeds rekening gehouden met de extra inspanning die nodig is als gevolg van de verbreding van de gemeentelijke watertaken.

Voor deze analyse is gebruik gemaakt van de onderbouwingen en de rekenmodule uit de module D2000 van de Leidraad Riolering van de Stichting RIONED. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Werkzaamheden 'buiten' worden voor een belangrijk deel uitbesteed. Momenteel is 0,85 FTE ambtelijke capaciteit beschikbaar;
- De gemiddelde jaarlijkse investeringen ter vervanging, verbetering en renovatie van het stelsel zijn gebaseerd op de investeringsoverzichten zoals opgenomen in het kostendeckingsplan;
- De percentages voorbereiding en toezicht op de investeringen bedragen 10% (eigen uren van de gemeente) terwijl de realisatie maximaal is uitbesteed;
- Voor planvorming, onderzoeken en overige facilitaire werkzaamheden wordt uitgegaan van maximaal uitbesteden waarbij afstemming, overleg, terugkoppeling en verwerking eigen taken van de gemeente zijn;
- Het hulpmodel van RIONED bepaalt een FTE als 175 (effectief; dwz. zonder congressen, cursussen, etc.) gewerkte dagen per jaar.

Samenvatting tijdsbesteding

	tijdsbesteding dagen	fte (175 dagen/jaar)
Planvorming, onderzoek en facilitair	252	1.4
Onderhoud	132	0.8
Maatregelen	297	1.7
Totaal	682	3.9

Figuur 5.1: Samenvatting tijdsbesteding o.b.v. RIONED-model Leidraad Module D2000

Bezetting schiets tekort

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten is voor het uitvoeren van de (verbrede) watertaken 3,9 FTE aan personeel nodig.

Naast de afdelingen belast met het beleid, beheer en onderhoud, welke meegenomen zijn in het model van RIONED, zijn voornamelijk ook de afdeling financiën, milieu en in mindere mate enkele andere afdelingen betrokken bij het uitvoeren van het waterbeleid uit dit VGRP. Dit is in de berekening van RIONED niet meegenomen.

Vooralsnog geen uitbreiding fte's

Uit de bovenstaande analyse blijkt op dat de bezetting van de afdelingen belast met beleid, beheer en onderhoud momenteel te beperkt is, zeker wanneer rekening wordt gehouden met de verbreding van de gemeentelijke watertaken.

Er wordt gekozen om het tekort aan personele middelen onder andere op te vangen door werk uit te besteden. Hier is in de kostenraming (paragraaf 5.3) rekening mee gehouden. Daarbij is het belangrijk te realiseren dat het uitbestede werk ook een goede interne begeleiding vraagt. Gelet op de meest recente ontwikkelingen in het kader van samenwerking in de waterketen (Bestuursakkoord Water april 2011) wordt de ambtelijke capaciteit gelaten zoals deze nu is en wordt de stand van zaken op het gebied van de personele capaciteit jaarlijks geëvalueerd.

5.3 Financiële middelen

Inleiding

In deze paragraaf staat beschreven wat de voorgestelde werkwijzen en maatregelen gaan kosten. Om de kosten te dekken wordt gebruik gemaakt van een rioolheffing; de kostendekking is berekend aan de hand van een kostendekkingsberekening. Deze berekeningsresultaten zijn geplaatst in het perspectief van de stichting RIONED, het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) en de heffingsituatie voor 2011 in omliggende gemeenten. Bij de berekening van de kosten is uitgegaan van het systeem van de huidige rioolheffing om de gevolgen op een eenduidige manier in beeld te kunnen brengen.

Lasten

Het onderhoud en de vervanging van de riolering kost geld. Om hoeveel lasten het gaat is berekend, deze paragraaf geeft aan waar die kosten uit bestaan. Grofweg zijn er 2 componenten: kapitaallasten en exploitatielasten.

Kapitaals- lasten

Kapitaallasten zijn de kosten van rente en afschrijving van investeringen in, en vervangingen van de riolering. In de berekening zijn de kapitaallasten van zowel de oude als de nieuwe investeringen

	<p>meegenomen. De oude kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving op investeringen die in het verleden gedaan zijn. De nieuwe kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving die voortkomen uit geplande investeringen.</p> <p>De totale vervangingswaarde van alle op dit moment in de gemeente aanwezige voorzieningen ligt op ruim 150 miljoen euro. Bij de berekening van de vervangingskosten is enerzijds uitgegaan van de leeftijd van de voorziening. Anderzijds wordt uitgegaan van de kwaliteit die met inspecties gemeten wordt. Een voorziening die financieel afgeschreven is maar technisch nog in orde is wordt niet standaard vervangen.</p> <p>Daarnaast zijn aanvullende maatregelen benoemd vanuit de nieuwe watertaken en ontwikkelingen. Deze maatregelen worden meegenomen als nieuwe kapitaallasten.</p>
Exploitatie- lasten	<p>De exploitatielasten bestaan uit de kosten voor onderhoud, reparaties, reiniging, storkosten slib, inspecties, onderzoeken en het opstellen van plannen.</p>
Berekening	<p>Hoewel de focus op de planperiode van 2012 – 2016 ligt, hebben we de verschillende lasten volgend uit de benoemde maatregelen voor de periode tot en met 2070 bepaald. Hiermee doorloopt het kostendekkingsplan een complete 'cyclus' van de technische én de financiële levensduur van de riolering. Op deze wijze wordt in beeld gebracht wat de gevolgen zijn van het beleid uit het VGRP.</p>
Baten	<p>De kosten worden gedekt door middel van de rioolheffing. Deze heffing vindt (door middel van een schaalverdeling) plaats over het watergebruik. De rioolheffing is voor 2012 vastgesteld op € 130,20. Deze heffing geldt voor ongeveer 96% van de aansluitingen. Bijlage 27 geeft een overzicht van de hoogte van de heffing en de watergebruiksklasse waarvoor die geldt.</p>

Overige
uitgangs-
punten

Een gemiddeld huishouden betaalt in 2012 in Heusden € 130,20 rioolheffing. Deze gebruiksklasse zorgt voor 90% van de heffingsinkomsten. Het aantal aansluitingen zal de komende jaren op basis van de uitbreidingsplannen die nu zijn voorzien aangroeien. De aangroei is geraamd op 1% per jaar.

Overige belangrijke uitgangspunten voor de kostendekkingberekeningen zijn:

- Het rentepercentage is 4%; zowel op een positieve stand van de reserve als in de bepaling van de kapitaallasten.
- De reserve wordt ingezet om een gelijkmatige ontwikkeling van de rioolheffing te waarborgen.
- De BTW wordt via de post calculatorische BTW verrekend.
- Ten aanzien van afschrijvingstermijnen wordt deels afgeweken van de huidige afschrijvingstermijnen. De nieuwe termijnen zijn als volgt:
 - 60 jaar bij vervanging van vrijvervalriolering.
 - 60 jaar bij aanleg van hemelwaterstelsels.
 - 40 jaar bij overig afkoppelen (diverse systemen mogelijk).
 - 40 jaar bij de uitvoering van SWO maatregelen.
 - 45 jaar bij de aanleg/vervanging van drukriolering.
 - 40 jaar bij de aanleg/vervanging van het bouwkundige gedeelte van gemalen.
 - 15 jaar bij de aanleg/vervanging van het mechanisch/elektrische gedeelte van gemalen.
- De afschrijving op investeringen verloopt annuïtair waarbij het eerste en het tweede jaar na aanleg de kapitaallasten worden gecorrigeerd omdat ervan wordt uitgegaan dat de maatregelen behorend bij de investeringen niet meteen geheel afgerond zijn (onderuitputting).
- De totale lasten inclusief die van de nieuwe zorgplichten zijn gedekt in de kostendekkingsberekeningen.

**Berekenings-
resultaten**

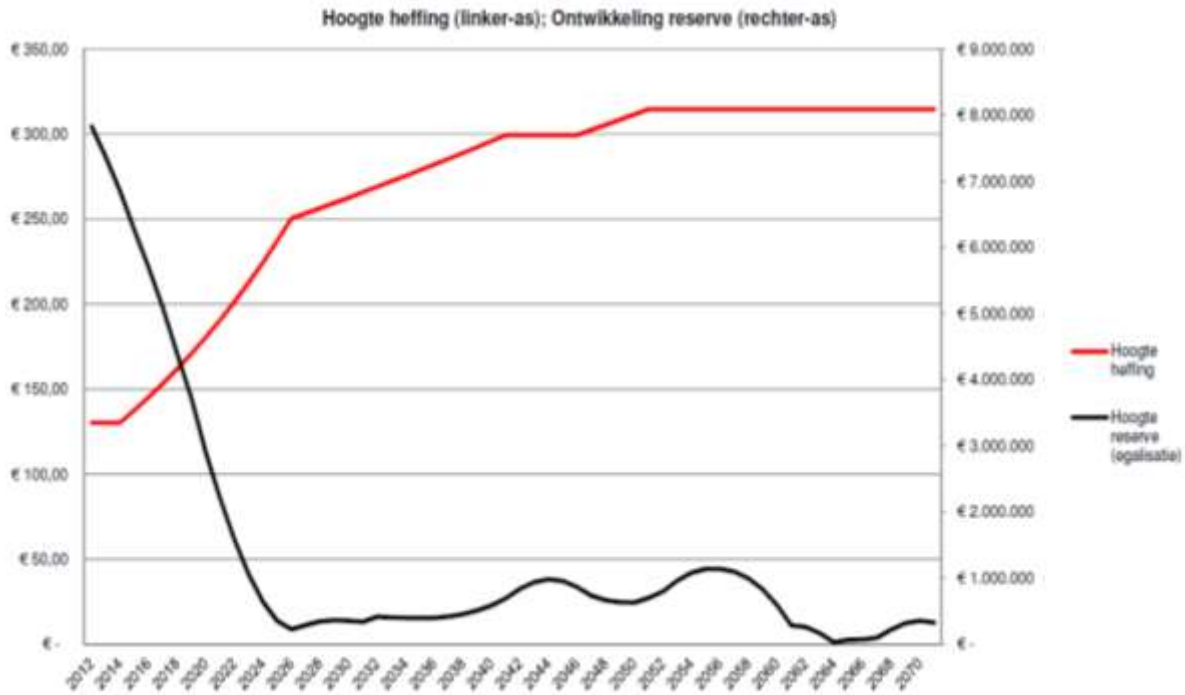
De rioolheffing mag maximaal kostendekkend zijn. Dit betekent dat de inkomsten (over de lange termijn) niet hoger mogen zijn dan de uitgaven. De gewenste ontwikkeling van de rioolheffing is door middel een kostenscenario in beeld gebracht (bijlage 27). Hierin wordt 30% van het verhard openbaar gebied afgekoppeld in 60 jaar. Dit kostenscenario past binnen de kaders van het Waterplan en afspraken rondom water met onze waterpartners. Daarbij is de gewenste ontwikkeling voor de planperiode als volgt (voor een gemiddeld huishouden; per jaar nog te corrigeren met het inflatiecijfer):

Tabel 5.1 Ontwikkeling rioolheffing planperiode

Jaar	Tarief	% verandering
2011	€ 127,32	0,0 % alleen geïndexeerd
2012	€ 130,20	
2013	€ 130,20	0,0 %
2014	€ 130,20	0,0 %
2015	€ 137,36	5,5 %
2016	€ 145,05	5,6 %

Tabel 5.2: Ontwikkeling lange termijn van de heffing

Jaar	Tarief
2011	€ 127,32
2012	€ 130,20
2013	€ 130,20
2014	€ 130,20
2015	€ 137,36
2016	€ 145,05
2020	€ 180,38
2030	€ 262,45
2040	€ 295,71
2050	€ 311,41
2060	€ 314,47
2070	€ 314,47

Figuur 5.2: Grafiek hoogte reserve en hoogte heffing

**Berekenings-
resultaten in
perspectief**

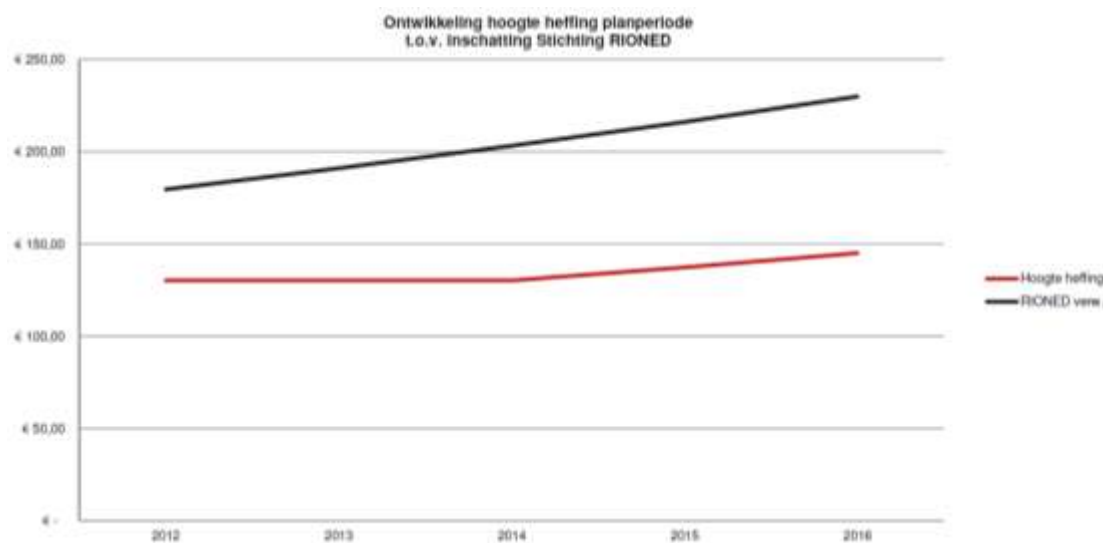
In 2015 verwacht RIONED een gemiddelde rioolheffing van € 230,-- (bij 100% kostendekking, bron www.riool.net).

Ter vergelijking presenteert het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) enkele feiten over de rioolheffing in Nederland:

- De gemiddelde rioolheffing in Nederland vertoont een duidelijk stijgende tendens, die goed verklaarbaar is door de toenemende kapitaallasten (eerste aanleg riolering is bekostigd uit de grondexploitatie). Vervangingen worden betaald uit de rioolheffing.
- Er zijn vele gemeenten met een heffing van meer dan € 200,-- per aansluiting.
- De gemiddelde rioolheffing in Nederland bedraagt € 172,--.
- de hoogste rioolheffing in Nederland bedraagt in 2011 € 469,--.

Figuur 5.3 vergelijkt de verwachtingen van RIONED (landelijk; de zwarte lijn) met de berekende stijging in Heusden.

Figuur 5.3 Verwachting RIONED vergeleken met de stijging in Heusden

Tabel 5.3: Ontwikkeling van de heffing in omliggende Brabantse gemeenten (bij gemiddeld meerpersoonshuishouden. Bron: www.coelo.nl)

Gemeente	2011
Tilburg	€ 102,-
's-Hertogenbosch	€ 109,-
Waalwijk	€ 118,-
Heusden	€ 127,-
Aalburg	€ 173,-
Vught	€ 174,-
Loon op Zand	€ 189,-
Haaren	€ 229,-

Hierbij valt op dat in Heusden een 'gemiddelde' heffing gehanteerd wordt, vergeleken met de omliggende gemeenten. De lagere heffingen in Tilburg, 's-Hertogenbosch zijn goed te verklaren door de hogere dichtheid van heffingseenheden (meer aansluitingen per oppervlakte gemeente). Vergeleken met het landelijk gemiddelde (€ 172,--) is de heffing in Heusden laag te noemen.

6 INNING VERBREDE RIOOLHEFFING

6.1 Inleiding

Algemeen

Op 1 januari 2008 is de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken inwerking getreden. Deze wet introduceert in artikel 228a van de Gemeentewet een nieuwe rioolheffing. De rioolheffing treedt in de plaats van het rioolrecht dat is gebaseerd op artikel 229 van de Gemeentewet.

De nieuwe rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing waarmee kosten kunnen worden verhaald om maatregelen te treffen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater.

De voorzieningen waarvan de kosten kunnen worden verhaald, sluiten aan bij de maatregelen die de gemeente in het kader van het gemeentelijke rioleringsplan (Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan) onderneemt. Belangrijk is dat de gemeente aannemelijk kan maken dat de maatregelen van belang zijn voor het nakomen van de zorgplichten.

Naast de rioolheffing van artikel 228a van de Gemeentewet kan de gemeente op basis van artikel 229, derde lid, van de Gemeentewet alleen nog een eenmalig riolaansluitrecht of een eenmalig recht heffen voor de kosten van een IBA die de gemeente voor een eigenaar aanlegt.

Zorgplichten

De verschillende zorgplichten van de gemeente op het terrein van water worden in artikel 228a van de Gemeentewet opgesomd. Het betreft de zorgplicht voor afvalwater en de zorgplicht voor hemel- en grondwater. De opbrengsten van de rioolheffing dienen te worden aangewend voor de nakoming van deze zorgplichten.

6.2 Kosten en heffingen

Kosten-verhaal

Hoofregel bij het kostenverhaal is dat de kosten via de heffing mogen worden verhaald die worden gemaakt ter nakoming van de zorgplichten. Omdat vanwege het gewijzigde karakter van de rioolheffing (=bestemmingsheffing) de aard van de voorzieningen niet meer doorslaggevend is, dient de gemeente enkel aannemelijk te maken dat de kosten gemaakt zijn in het kader van de zorgplicht. De onderstaande driedeling kan worden gemaakt:

1. De voorziening is volledig dienstbaar aan het nakomen van de zorgplichten.

De integrale kosten van de voorziening kunnen worden verhaald via de heffing. Voor de bepaling van de integrale kosten zijn de uitgangspunten van de begroting leidend.

2. De voorziening is niet dienstbaar aan het nakomen van de zorgplichten.

De kosten kunnen niet worden verhaald via de heffing.

3. De voorziening is dienstbaar aan het nakomen van de zorgplichten, maar dient tevens andere doelen.

Het gedeelte van de kosten die redelijkerwijs kan worden toegerekend aan het nakomen van de zorgplichten kan via de heffing worden verhaald. Is de voorziening slechts zijdelings (<10%) dienstbaar aan het nakomen van de zorgplichten, dan kunnen de kosten in het geheel niet worden verhaald via de heffing.

Begrip aansluiting

Het belastbare feit bestaat uit het hebben van een directe of indirecte aansluiting op de riolering. Met het begrip aansluiting wordt echter niet hetzelfde bedoeld. Nu de zorgplichten zijn verruimd naar het hemel- en grondwater zal de aard van de gemeentelijke voorzieningen ook wijzigen. De voorzieningen zullen meer op het publieke domein komen te liggen. Als de gemeente bijvoorbeeld de grondwaterstand wil reguleren kan een drainageriool worden aangelegd op openbaar terrein. Alle omliggende percelen profiteren van dit drainageriool, omdat het grondwater van hun perceel afvloeit richting het drainageriool. In formele zin hebben deze percelen een aansluiting op de gemeentelijke riolering omdat ze hun grondwater ter nadere verwerking aanbieden bij de gemeente en de gemeente een voorziening heeft waar dat water daadwerkelijk wordt verwerkt. Een aansluiting in de zin van een buis is dus geen voorwaarde meer. Dat er vanaf het perceel water ter nadere verwerking wordt aangeboden en dat de gemeente daar ook wat mee doet is voldoende voor het hebben van een aansluiting.

De verbreding van het begrip aansluiting heeft voor het overgrote deel van de percelen geen consequenties. Deze percelen hebben sowieso al een aansluiting op het rioleringsstelsel. Verwachten wordt dat een minderheid van de percelen geen aansluiting op het buizenstelsel heeft maar wel water ter nadere verwerking aanbiedt bij de gemeente. Te denken valt aan garageboxen, loodsen en dergelijke. De grote groep belastingplichtigen zal echter niet wijzigen.

Één of twee riool-

De wetgever heeft het mogelijk gemaakt om in plaats van één rioolheffing twee rioolheffingen te hanteren. Een rioolheffing afvalwater en een rioolheffing hemel-

heffingen?	<p>en grondwater. Het blijft ook mogelijk om alle kosten via één heffing te verhalen. Voor beide varianten heeft de VNG een modelverordening gemaakt. De voorkeur gaat uit naar één heffing om alle taken in zijn geheel te heffen. Deze optie wordt ook aanbevolen door de VNG, omdat bij de keuze voor twee heffingen er sprake zal moeten zijn van een gespecificeerde kostentoerekening tussen de beide heffingen. Zeker in de kosten van afvoer van afvalwater en afvoer van hemelwater zit een groot arbitrair gedeelte. Het is van belang dat uit de kostentoerekening controleerbaar is en dat duidelijk wordt dat de gemeente geen kosten twee keer meeneemt.</p>
Keuze belastingplichtige	<p>Een duidelijke keuze moet gemaakt worden wie als belastingplichtige aangemerkt wordt, blijft dat de gebruiker, de eigenaar of een combinatie van deze twee.</p> <p>De eigenaar is vanuit de wetgeving volledig verantwoordelijk voor de aanleg, het gebruik, het onderhoud en het beheer van de riolering op eigen terrein. De huurder/gebruiker is alleen verantwoordelijk voor het feitelijk gebruik van de riolering. Om de heffing riolering te gebruiken als stuurmiddel is uitsluitend het waterverbruik een optie. Immers het inzamelen en het afvoeren van afvalwater was en is nog steeds gekoppeld aan een individueel belang en profijt. De gebruiker waarvan het perceel direct of indirect is aangesloten op het gemeentelijk rioleringsstelsel betaalt voor de diensten die de gemeente levert (het inzamelen en afvoeren van afvalwater).</p>
Advies	<p>Voorgesteld wordt om de heffing bij de gebruiker op te leggen, dit is ook de huidige manier van heffen. Indien de eigenaar in de heffing wordt betrokken ligt het voor de hand dat deze de kosten van de heffing zal doorbelasten aan de huurder. Voor de inning van de aanslag lift de gemeente mee op de nota van Brabant Water N.V., dit betekent lage perceptiekosten. Aangezien Brabant Water een gebruikersadministratie beheert, zou bij verplaatsing van de heffing naar de eigenaar, de administratie in eigen beheer moeten worden uigevoerd, hetgeen een stijging van de uitvoeringskosten zou betekenen. Tot slot heeft het heffen van de eigenaar tot gevolg dat het aantal percelen dat in de heffing betrokken kan worden toeneemt. Deze groep (voornamelijk garageboxen en losstaande loodsen) is dermate gering dat de kosten van het inrichten van de organisatie niet zal opwegen tegen de baten die hieruit voortvloeien.</p>
Keuze Heffingsmaatstaf	<p>Uit de wetsgeschiedenis volgt dat de gemeente vrij is om die heffingsmaatstaven op te nemen die zich het beste verstaan bij het gemeentelijke beleid en de praktijk van de belastingheffing. Artikel 219 van de Gemeentewet is in dit kader van belang. De heffingsmaatstaf is de manier waarop de gemeente de kosten omslaat over de belastingplichtigen. Samen met de tarieven moet de heffingsmaatstaf zorgen voor een goede verdeling van de te betalen rioolheffing. De maatstaven mogen niet leiden tot een willekeurige en onredelijke belastingheffing of op een andere manier in strijd zijn met de algemene beginselen.</p>
Uitgangspunten rioolheffing	<p>Diverse uitgangspunten voor rioolheffing:</p> <ul style="list-style-type: none">• de verdeling moet toekomstbestendig zijn;• de heffing moet transparant zijn;• eenvoudige heffing;• lage perceptiekosten (kosten van administratie en inning) hebben;

- stabiliteit in inkomsten bieden;
- kostenveroorzaker of profijthebber betaalt.

Artikel 219 van de Gemeentewet stelt als eis dat de heffing niet afhankelijk mag worden gesteld van inkomen, winst of vermogen. De heffing mag wel worden gebaseerd op het profijtbeginsel of het kostenveroorzakingsbeginsel. De meest gebruikte heffingsmaatstaven zijn gebaseerd op het veronderstelde profijt bij de gemeentelijke voorzieningen en de mate waarin de kosten worden veroorzaakt.

Bij de keuze voor een bepaalde heffingsmaatstaf dient de gemeente zelf te toetsen of de keuze recht doet aan algemene rechtsbeginselen, zoals het gelijkheidsbeginsel en evenredigheidsbeginsel. En er zal altijd een deugdelijke motivering en een afweging moeten plaatsvinden of een heffingsmaatstaf door de belastingrechter wordt aanvaard.

De keuze van een maatstaf voor gebruikers hangt vooral af van het profijt dat de gebruikers van de riolering hebben en de kosten die hun gebruik veroorzaakt. Er moet een relatie bestaan tussen de mate van gebruik van de riolering en de hoogte van de rioolheffing.

De volgende maatstaven zijn mogelijk:

- vast bedrag per perceel of aansluiting;
- bedrag afhankelijk van hoeveelheid geloosd afvalwater of waterverbruik;
- combinatie van een vast bedrag en een toeslag;
- bedrag afhankelijk van de waarde in het economische verkeer (woz-waarde);
- bedrag afhankelijk van bebouwd/verhard oppervlak of kavelgrootte (zeer arbeidsintensief).

Ook de omliggende gemeenten hebben te maken met de verplichte invoering van de verbrede rioolheffing. Voor de eenduidigheid en uniformiteit zou het mooi zijn dat in iedere gemeente dezelfde heffingsystematiek wordt toegepast. Dit zal echter een utopie blijven, omdat vaststelling van belastingverordeningen een politieke besluitvorming is, die afhankelijk kan zijn van plaatselijke omstandigheden. Om toch inzicht te krijgen in de ontwikkeling op dit punt in de regio, is op basis van de verordening 2011 een klein onderzoek gedaan bij gemeenten in de regio. De resultaten worden in de volgende tabel weergegeven.

Gemeente	Eigenaar	heffingsmaatstaf	Gebruiker	heffingsmaatstaf
Waalwijk	X	vast bedrag	X	m ³ waterverbruik
Haaren			X	m ³ waterverbruik
Aalburg	X	vast bedrag	X	m ³ waterverbruik
Den Bosch	X	vast bedrag	X	m ³ waterverbruik
Loon op Zand			X	m ³ waterverbruik
Dongen			X	m ³ waterverbruik
Geertruidenberg	X	vast bedrag	X	m ³ waterverbruik

6.3 Welke heffing kiest Heusden?

- De kosten die worden gemaakt ter nakoming van de zorgplichten te dekken uit één rioolheffing;
- De huidige heffing van de gebruiker te continueren;
- Voor de keuze van de heffingsmaatstaf de volgende

heffingsmaatstaf te hanteren: op basis van het aantal m³ drinkwaterverbruik, dit is de huidige systematiek, het meeliften met de nota van Brabant Water kan worden gecontinueerd en het principe “de vervuiler betaalt” blijft in stand, de perceptiekosten blijven laag.

De verordening rioolheffing 2012, met daarin de berekende tarieven, is door de gemeenteraad vastgesteld.